

SITUATION

S

T

M

#289

DECEMBER 2021
ÅRGÅNG 26

PRIS: 80 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

MER TILL
SÄLJAREN!

*"De tog hunden,
men brydde sig inte
att jag bodde i bilen"*

Bo Hellenfors

Åsö gymnasium, 1960

Folksamhuset, 1960

Åhlénshuset, 1962

Kaknästornet, 1963

Farstabron, 1985

Münchenbryggeriet, 1992

Söderledstunneln, 1984

Att bygga Sverige kräver hårt arbete. Vi kommer ta vår del av ansvaret. För gamla och nya svenskar. För friska och sjuka, för sorg och kärlek. För alla.

Vi är händerna som bygger Sverige.

LÄS MER PÅ: byggnads.se/bostadspolitik

VI KOMMER ALDRIG VÄRDESÄTTA DITT LIV.

Istället värderar vi allas lika värde och rätt till frihet,
oavsett vem du är eller vilket liv du lever.

För i ett land värt att försvara, försvarar vi alla.

FÖRSVARSMAKTEN

Storstadsbrusreducering

Ta sjövägen till lugnet. I höst kan du även resa på SL-biljetter giltiga minst 30 dagar.

INNEHÅLL

DECEMBER 2021

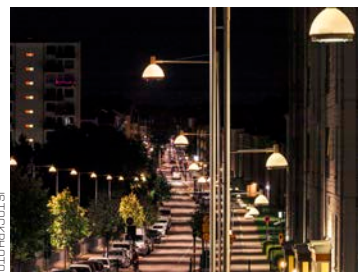
Amanda Pesikan

I sin första långfilm som dokumentärfilmsregissör följer Amanda Pesikan med Tensta Gospel Choir på inspirationsresan till Chicago. Där frågan om man kan sjunga gospel utan att tro på Gud ställs på sin spets för både kör och körledare.

CHARLIE DREVSJAN

Sidan 14.

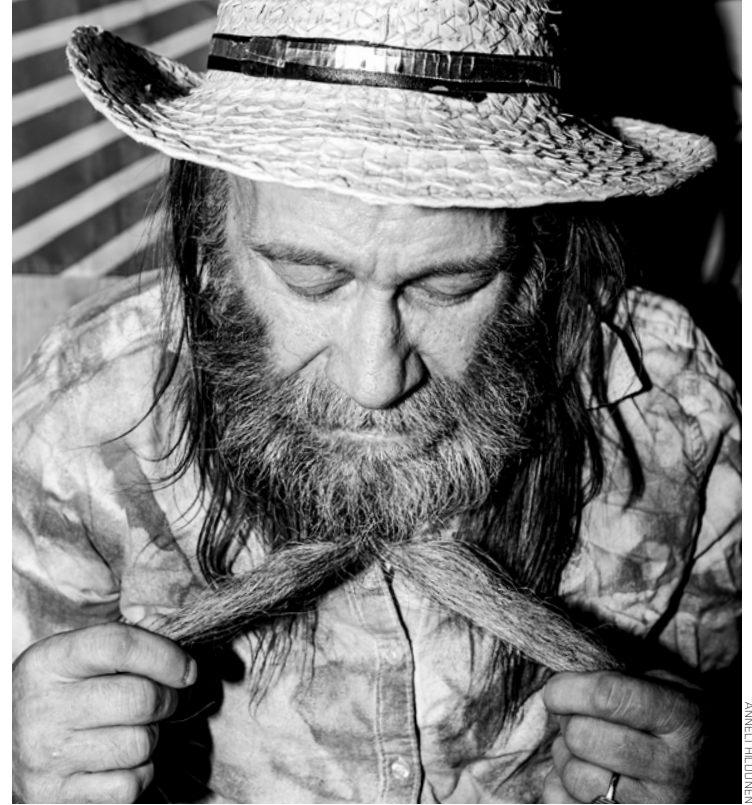

ISTOCKPHOTO

Trygg av ljuset

I Stockholm finns 150 000 ljuspunkter. För ljuset är den viktigaste faktorn för trygghet, viktigare än fler poliser. För vi vill kunna se andra människors ansikten.

Sidan 30.

ANNELI HILDONEN

"Skägget hamnade alltid i gröten när jag åt frukost."

På boendet i Västberga började **Bo Hellenfors** ha en tofs i skägget. Hatt och skägg har han haft sedan en man satte en Stetson-hatt på hans huvud i Berzeli park när han var 16-17 år. Hatten brann senare upp i Pampas.

Sidan 22.

ALLTID I SITUATION STHLM

11 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnär Jesper Waldersten.

12 Gata fram och tillbaka

Rinkeby torg.

45 Korsord

Lös månadens kryss.

46 Svepet

Nisse Hallberg är trött på tomten, Maria Trolles julfrimärken, Jean i garn, Väntrummet, Springsteen som kärnkraft och mycket mera.

48 Dåtid Sthlm

December 1969.

GATUPLANET

7 Säljaren

Lotta Olsson.

18,34 Med egna ord

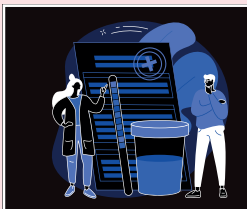
Säljarnas sidor – texter från gatan.

39 I gatuplanet

- Roland Johansson om mustaschen
- Krisstöd till skolan efter självmord
- "Chefer kan rädda liv"
- 4 miljoner till ökad säkerhet för stadens socialsekreterare.

Droger på jobbet

Var tjugonde drogtesten tagen på en arbetsplats är positivt. Men då droger är olagliga har inte arbetsgivaren något rehabiliteringsansvar, som vid ett alkoholberoende. Att exkludera personer med en viss typ av beroendeproblematik från hjälp är ett ökande samhällsproblem.

ISTOCKPHOTO

Sidan 40.

Omslag #289

Anneli Hildonen
fotograferade
Bo Hellenfors.

SITUATION

REDAKTION Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-54595390 **Reporter** Maria Hagström, maria@situationsthlm.se

Art Director Johan Olsson **Webbredaktör** Jenny Lindroth **Medverkande fotografer och illustratörer** Anneli Hildonen, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten.

För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se

Räckvidd 106 000 läsare (Orvesto konsument 2021:2) **Upplaga** 14 600 ex/mån (TS helår 2021) ISSN: 1400-4437 **LEDNING & ADMINISTRATION** VD Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-54595387

Address Torkel Knutssongatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-54595381 **Organisationsnummer** 556649-1071 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 25 59 89-6 bg. 5774-9327 **SOCIAL VERKSAMHET**

Verksamhetschef, sociala verksamheten Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-54595388 **Samordnare** Ingmari Olofsson, ingmari@situationsthlm.se, 08-54595381, Jonas Svensson,

jonas@situationsthlm.se, 08-54595381 **Telefonnummer distribution** 08-54595381 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8-15 **Organisationsnummer** 8024 11-1497 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 28 19 18-3 bg. 5357-3259 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-54595394, Catharina Persson, catharina.persson@mediakraft.se, 070-977 20 20 Robert Wallner, robert.wallner@mediakraft.se, 070-992 53 43 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 880 kronor **E-post** situationsthlm@flowyinfo.se

Tryck V-TAB Vimmerby 2020 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

441 Tryckök 428

Med oss reser du aldrig ensam.

När vi reser tillsammans är hjälpen aldrig långt borta. Ser du någon som stör eller förstör? Visa kollektivkurage och chatta med vår trygghetscentral dygnet runt i SL-appen eller ring oss på 020-120 25 25.

FAKTA HEMLÖSHET

33 250 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor inom den sekundära bostadsmarknaden och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

I Stockholm vistas enligt den senaste mätningen 7 247 hemlösa personer och av dessa lever 1 558 i akut hemlöshet.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidningssäljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skri-varverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Närmare 80 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positivt förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

"Jag brukar titta på juls skyltningen, det räcker."

Lotta Olsson

JOHAN OLSSON

Vad läser du i jul?

– Det blir nog *Det mekaniska pianot* av Kurt Vonnegut. Den är skitbra, den är positiv också, de skapar ett krig men det ska ändå inte... det är lite samma poäng i den som i Karin Boyes *Kallocain*. Och även Elin Lindqvists *Facklan*, det är en roman, men man får i sig en massa arbetarhistoria också

från Hjalmar Brantings tid, typ.

Var letar du böcker?

– Jag hittar det mesta i boklädor. Och bland gallrade böcker på biblioteket, pröjsar kanske en femma för en bok.

Lotta Olsson säljer vid Centralen och Mall of Scandinavia. Hon brukar fira julen inne i stan: "Jag brukar titta på juls skyltningen, det räcker".

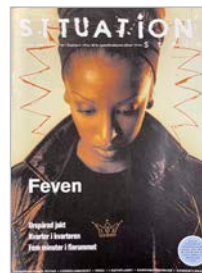
Situationist "Dela gärna våra inlägg så hjälper du andra att hitta säljare."

Låt *Situation Sthlms* säljare bli en del av ditt sociala medieflöde. Följ oss på Instagram: @situationsthlm.

UR ARKIVET: # 44, NOVEMBER 2000

Feven, den första artisten att ges ut på Petters nystartade etikett **Bananrepubliken**, lever hiphop i allt hon gör, SL och Connex går hårt åt utsatta människor i kollektivtrafiken, det är speciellt i vissa kvarter – teatrar runt Odenplan, asiatbutiker

runt Hötorget och skomakare på Östermalm. Och rockmusik är bra för Stockholm – politikerna lånar ut Stadshuset till MTV.

Hyresombildningar hotar försöksboende, **Sten Hurtig** skriver öppet brev till socialborgarråd **Kristian Axén Olin** och hemlösa **Weine** fick sitt nya Bankomat kort indraget, fast han hade pengar på kontot.

Peter Wahlbeck ger *Balet för alle* på Kulturhuset, **Urga** turnerar med **Cirkus Cirkörs** föreställning *Trix* och **Åsa Faringers** film *Street Love* går upp på bio. Seriestripen **Niel, Raines Dagbok** del 27, Sergeldesken och 5 minuter med mr ABF **Göran Eriksson**.

SAGT I SOCIALA MEDIER

INSTAGRAM @valsmelodi **Bra att det känns bättre i dag. Det är absolut inget skamligt med att sälja Situation Sthlm. Ni är bra!**

INSTAGRAM @the.juggler73 **Så bra, tror på dig. Sköt om er i vintermörkret. Och bra att du kom i gång. Tack för att ni finns.**

FACEBOOK @Erica Bratt **Fina Raouia! Hon har alltid ett leende till övers och bryr sig alltid om att fråga hur familjen mår, de gånger jag har min son med får han alltid en slant av henne.**

FACEBOOK @Anne-Marie Klevebäck **Du är en kämpe. Lycka till med försäljningen.**

@andersenoffline (via Facebook):

"Bra nummer, intressant läsning om Ringvägen."

Kommentar till förra månadens omslagsreportage.

Ledare

Ljus, jul och mer till säljarna

NÄR PANDEMIN PÅ allvar satte ner foten och blev kvar på gatorna i stan så slog vi snabbt om och gick ner i sidor, gjorde en lite tunnare tidning för att anpassa oss till den inställda verkligheten och för att spara pengar.

Nu har restriktionerna lättat.

Så från och med det här numret av tidningen är vi och staden redo för att göra en tjockare tidning på 52 sidor. Vilket betyder fler sidor med säljartexter, flera och längre reportage, bredare nyhetsbevakning och ännu mera – i både det

längre och kortare formatet, både vad gäller kultur och annat – om situationen i Stockholm.

Vi har inte höjt priset på tidningen sedan 2018. Men priserna på det mesta har gått upp sedan dess. Därför höjer vi nu priset på tidningen till 80 kronor från och med decembernumret.

Som vanligt delar vi lika med säljarna. Så från och med nu köper de tidningen för 40 kronor och säljer den för 80 kronor. Och tjänar därmed 10 kronor mer per tidning.

BO HELLENFORS SJÖNG "Bara om min älskade väntar" på konserten i Filadelfiakyrkan vid St Eriksplan när dokumentärserien "Gatans kör" avslutades. Han sjunger den fortfarande. Men han har också testat att göra Ulf Lundells "Öppna landskap" med kören.

– Det är ingen refräng på den, så det är ingen bra körlåt att sjunga.

På tal om kör – regissör Amanda Pesikan regi- och långfilmsdebuterar med dokumentären *Kören – en film, om Tensta Gospel Choir*.

Komikern Nisse Hallberg är

däremot trött på tomt. Och att vara tomte. Han talar om det i sin föreställning "Tomten är ensam". Bland annat klockan 15.00 på julafton, samma tid som "Kalle anka och hans vänner" på tv.

– Folk är väl jävligt trötta på Kalle?

Ulf Stolt
chefredaktör & ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

NY UTSTÄLLNING

Cloth skin, 2021 © Tobias Gremmler

Explore the future of our second skin

Den 4 december öppnar den nya interaktiva utställningen *The Changing Room* på Fotografiska i Stockholm.

Människan är det enda djur som inte har en andra hud. I stället för päls, fjädrar eller skal bär vi kläder. I *The Changing Room* tar den tyske konstnären och multimedia-pionjären, Tobias Gremmler, med oss på en häpnadsväckande resa till en värld där plagg kan växa ur människors skinn. Ett universum som öppnar upp för innovationens oändliga möjligheter.

Utställningen undersöker den nära relationen mellan kläder och kropp – och utmanar vår föreställning om mode och material.

TOBIAS GREMMLER / THE CHANGING ROOM 2021.12.04

EXHIBITION PARTNER:

H&M FOUNDATION

Fotografiska
Stockholm

HUVUDSTAN

64

år är åldersskillnaden mellan den äldsta och den yngsta antagna till årets Vårsalong på Liljevalchs – yngst är Julia Lobosco, 19 år, äldst är Kerstin Ergon från Täby, 83 år. Till årets Vårsalong är 95 kvinnor och 55 män antagna, nästan hälften är från Stockholmsområdet. 316 verk ställs ut och målning är – som det brukar vara – den dominerande tekniken.

61 000

personer på Södermalm bor i närheten av den tidigare medeltida galgbacken Pelarbacken. I Sverige bor en halv miljon människor mindre än en kilometer från en plats som tidigare använts för offentliga avrättningar.

Ljus och rök på hjul genom stan

KONST Den mobila ljusinstallationen Syzygy förflyttar sig med en cykel längs stadens gator under Nobel Week Lights 4-12 december.

– I stället för att stänga inne konst i vita eller svarta boxar, vill jag skapa förutsättningar för att den ska få leva utomhus, bland stad och natur. En sorts ambulerande och oberoende scen, säger Jonas Johansson som är audiovisuell konstnär.

Han har inspirerats av Einstein och den fotoelektriska effekten, som gör att vi kan urskilja färg genom ljus.

Bilder och abstraktioner av solförmörkelsen projiceras på ett moln av dimma.

– En efemär rökrida belyses och den fotoelektriska effekten inspirerar det färgglada mötet mellan ljus och mörker, säger Jonas Johansson.

Under Nobel Week Lights visas ett flertal ljusinstallationer i Stockholm. Alla är inspirerade av tidigare Nobel-

Ljusinstallationen Syzygy av Jonas Johansson.

pristagare och ljusfestivalen tar plats på gatorna under årets Nobelveckan.

Var i staden det mobila konst-

verket kommer att färdas meddelas dagarna innan.

MARIA HAGSTRÖM

"Majoriteten av olyckorna med elsparkcyklar inträffar i storstäder och sker framför allt på kvällar och nätter under helger."

Khabat Amin, statistiker Transportstyrelsen. I år har det i Stockholms län skett 290 olyckor med 299 personer inblandade.

Viktigt med hållbar jul

HÖGTID Hållbar mat och hållbara julklappar, minskat matsvinn på julbordet, färre julklappar, mindre och mer hållbart resande.

Det är det viktigaste under julen, enligt närmare hälften av de tillfrågade i Världsnaturfondens undersökning.

Det är framfört allt personer i åldersgruppen 18-29 år som uppger att de kommer att köpa färre julklappar i år än vanligt. Och som anser att det är viktigt att minska

matsvinnet på julbordet och tänka på hållbarhet. Evenemangsbiljetten är årets julklapp, men det finns flera typer av julklappar som är miljövänliga och därmed bra för klimatet.

– Tänk gärna upplevelser före prylar och att köpa second hand då det går. Det är positivt att fler vill bidra till en mer hållbar jul, vi hoppas trenden håller i sig, säger Lisbeth Larsson, WWF.

ULF STOLT

Samtida pepparkakskonst

DEG Utställningen Pepparkakshus på museet ArkDes är en lekfull arkitekturtävling.

Förra årets tema var "Avstånd". Då bakade och byggde de medverkande bland annat en coronabutik, rymdskepp, Anders Tegnell och de tre små grisarna som chattar med tomten.

I år är temat "Tillsammans", nu är restriktioner lättats. Temat får tolkas fritt under tävlingen som är öppen för alla från barn till proffs, som medverkar inom olika kategorier: "Arkitekter, formgivare och bagare", "Upp till 12 år" och "Alla andra som bakar".

Rösta på bidragen fram till 16 december. Vinnarna utses 19 december, utställningen pågår till 9 januari.

MARIA HAGSTRÖM

Passa inte in .

Passa fram!

Rinkeby torg 10.24-11.07

.....

Löpsedlar på en kioskdörr, någon travar säckar med lök på ett bord, en avstängd fontän, svartvita bilder på vajrar, en stängd restaurang och piggar för att hålla fåglarna borta från armaturstolparna. Vinter på Rinkeby torg. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

PÅ ANSLAGSTAVLAN PÅ väg in under den välfotograferade portalen till torget vaccinationsinformation på sex olika språk på två affischer.

På en handskrivna blå lapp under dem: "Det finns ett rum att hyra ut i Rinkeby". Tre lappar av fem med telefonnummer på är avrivna.

På insidan av den uppställda dörren till Rinkeby Press sitter kvällstidningarnas löpsedlar. På en av dem en heldragen bild av en ung man som knäpper sin skyddsväst och med en likgiltig men samtidigt tapper blick, ser in i kameran. Texten: "Dödspatrullen – blodiga gängkriget inifrån". Ut från tunnelbanan kommer två unga män. När

de passerar kiosken pekar en av dem på löpsedeln. Det är svårt att utrona hur deras utbytta blickar ska tolkas.

På en trottoarpratare utanför livsen reklam för ett kilo dadlar för 25 kronor, Alkhashwan basmatiris kostar 125 kronor för en femkilosäck.

Inget vatten i fontänen. Skulpturen i mitten av den – den är en del av vattenspelet i fontänen – är gjord av Bertil Johnson och rest 1974.

VID FONTÄNEN, FRAMFÖR fotobutiken och Ria money transfer, tre gröna och tre rosa tråkuber som väntar kvar sedan det var sommartorg här.

En man med blå mössa kommer ut

från gymmet.

En vit skåpbil står med ena dörren öppen, en man i grå byxor och svart jacka står vid bilen, det ser ut som att han söker kontakt med någon i butiken intill.

På en av de fem enskilda stolarna längst ner i raden av bänkar, papperskorgar och stolar som löper utmed ena sidan av torget, sitter två män, den ena av dem med munskydd. De skrattar och pekar mot en man i blå jacka som står vid en av de stora, grå krukorna med växter i. Som rycker på axlarna och skrattar med dem.

Det står fyra grå armaturstolpar på torget, i toppen av dem tre ljuskupoler

i änden av tre meterlånga, utstickande stag. Ovanpå dem, både ljuskupolerna och stagen, tunna metallpiggvar för att förhindra att fåglar sätter sig på dem. På var sida av armaturen vid lyktstolpen står två meterhöga cementkrukor med gröna växter i.

Under en vit markis torghandel. En man lastar säckar med gul lök från en rullvagn med höga sidor som är öppen bak och fram. Han travar säckarna på ett bord bredvid en stor låda citroner.

MELLAN FLAGGSTÄNGEN OCH fontänen en fotoutställning och ett spel – "Memory Wall, ett memory och

ett historiskt galleri", med anledning av att Rinkeby fyller 50 år – gjort av landskapsarkitekterna Fredrik Matz och Mattias Lazar. På två korslagda träramar, strax över två meter höga, sitter träbrickor på vajrar med svartvita bilder från Rinkeby under 50 år.

Metalljalusierna framför den indiska restaurangen är neddragna.

På hörnet av huskroppen mittemot tunnelbanan en kamera med ett klotrunt skyddshölje av plast som innehåller själva optiken.

En kvinna med fotsida svarta kläder och en vit och mörkblå slöja stannar till och kollar sin telefon på väg in i spelbutiken. 📵

Under en resa till Chicago med Tensta Gospel Choir ställs frågan – av både körledare och kör – om man kan sjunga gospel utan att tro på Gud. När de sätter sig i ett hotellrum för att hantera frågan är regissör Amanda Pesikan och hennes team där med kameran. Nu kommer dokumentärfilmen *Kören – en film om Tensta Gospel Choir*. TEXT ULF STOLT FOTO CHARLIE DREVSTAM OCH DAVID HELLMAN

DOKUMENTERAR

S lumpen spelade viss roll. När regissör Amanda Pesikan första gången träffade Tensta Gospel Choirs ledare Cedwin Sandaman var det inte ett planerat möte. Men de började prata. Och han berättade för henne om kören och framför allt om människorna i den, om vad kören och sången betyder och betytt för medlemmarna.

– Då blev det tydligt för mig att det finns historier här – individer som har nåt att berätta. Jag hörde också att alla var väldigt olika och kom in i det med olika ingångar. Och där nånstans väcktes mitt intresse för att göra film om dem.

Tensta Gospel Choir startades 1996 i Tenstakyrkan som ett sätt att erbjuda ungdomar i Tensta en drogfri gemenskap. I dag är det inte längre en ungdomskör, utan de tar bara in vuxna medlemmar.

Amandas Pesikan och hennes lilla dokumentärteam – filmaren Ellinor Hallin och ljudtekniker Anders Lindahl – har följt kören i fem-sex år under arbetet med *Kören – en film om Tensta Gospel Choir*.

– Jag har filmat med vissa nedslag under den tiden, inte hela tiden. Och haft ganska tät kontakt, dagligen med många, av de fyrtio i kören. Och jag har varit med på viktiga saker, som körens 20-årsjubileum, men också när jag förstått att det hänt viktiga saker i människors liv så har jag varit där.

De första gångerna under arbetet med filmen åkte hon ut till repetitionerna på måndagarna i Tenstakyrkan utan kamera.

– Jag var där två rep innan vi började

VI BEHÖVER BYGGA UPP FÖRTROENDET OCH FÅ ETT OKEJ AV DEM ATT SKILDRA.

filma. Det handlar också om att vänja dem vid att vi är där med en kamera. Sen är det ju en dialog och samtal innan vi får komma in och filma, vi behöver bygga upp förtroendet och få ett okej av dem att skildra. Det har ju pågått under hela

filmningen att vi berättar vad vi gör, det samtalet pågår hela tiden.

TIDIGT I FILMEN etableras en grundfrågeställning – kan man sjunga gospel om man inte tror på Gud? En frågeställning som kören och dess ledare sedan behöver sätta sig ner och hantera under inspirationsresan till Chicago de länge drömt om och lyckats sjunga ihop pengar till.

– Det var under resan till USA som de saker som legat och bubblat under ytan ett tag vecklades ut. Vissa av de konflikter som manifesteras i filmen kanske hade legat och bubblat ett tag, men det tar ju lite tid innan man förstår vad saker egentligen handlar om.

– Som det är med dokumentärer så har man en kärna man börjar i, som också ofta är där man landar, men sen är det ju saker som vecklar ut sig av tid. Jag har verkligen förstått varför dokumentärer tar tid. Det hinner hända saker och bli en utveckling i historien, sånt man annat hinner komma fram.

Körens USA-resa är en viktig del i filmen. ►

JAG ÄR INTE KRISTEN SJÄLV, MEN JAG KAN FÖRSTÅ OM MAN BLIR DET NÄR MAN ÅKER DIT OCH ÄR DÄR.

– Fantastiska platser vi fick komma in på. Jag är inte kristen själv, men jag kan förstå om man blir det när man åker dit och är där, det är en gemenskap där man lever som man lär i kristen etik. De tog emot oss alla på ett väldigt fint sätt. De flesta kyrkor vi besökte låg i södra Chicago. Vi var i några mindre församlingar men också i kyrkor som är som arenor med plats för tio tusen personer.

Efter att ha följt kören under den här tiden hade Amanda Pesikan stora mängder filmat material för henne och klipparen Oskar Blondell att titta igenom. Hon vill inte ens tänka på hur mycket som klippts bort och inte använts.

– Dels klipper jag lite under tiden i huvudet, gör liksom tydliga rapporteringar till mig själv så jag inte glömmer vad jag gjort. Vi i teamet har haft ett tätt samarbete om vilken sorts historia vi ska berätta, och hur. Väldigt mycket av dokumentärfilm sker i klippningen, och att vara nära de man skildrar så man inte missar det som sker. Och det var vi. I USA var vi med hela tiden, sov inte mycket.

– Det är ju det som är att vara regissör, det handlar om val. Och visionen, att vara trogen sin röst och det man vill berätta, utan att stå i vägen själv.

NU SKA HENNES långfilms- och regidebut gå upp på biograferna. Hon har ett stort musikintresse, har jobbat inom tv sedan 2004 med

populärkultur och dokumentärserier, ”så det låg nära till hands att berätta detta i ett längre dokumentärformat”.

– Jag är väldigt bekväm med att vara bakom kameran, det är lite nytt att fronta nånting. Men jag känner att det är min första långfilm och jag är glad att jag fått ihop en film och att den får gå på bio, det var min dröm. Jag är jätteglad om folk vill se den, men jag är mest tacksam att den är gjord, är klar.

Det filmen framför allt visar är musikens kraft.

– Nånstans är det väl det filmen kommer ner till, även om jag tar upp frågor om tro,

andlighet och gruppdynamik. Det jag tycker är det mest fascinerande är just hur olika man kan vara, men ändå mötas i samma sak. Vissa kallar det gud, andra att det bara är skönt att sjunga ihop. Men nånstans är det nåt där som händer som är starkt, och även starkt att bevittna. Jag önskar jag hade en sån plats själv.

Vad jobbar du med för tillfället?

– Jag håller på med en film om en konstnär och fotograf och hennes föräldrar, hon heter Aida Chehrehgosha, fotokonstnär i Stockholm. Den är i ett ganska tidigt skede ännu och väldigt annorlunda. Men som allt jag gör så handlar det om perspektiv, jag är nyfiken på en situation, hur den ser ut om man tittar på den från det här hållet. Utan att ha en tydlig agenda, bara vara nyfiken. Filmen går under arbetsnamnet *Aida was here*. 📍

AMANDA PESIKAN GÖR: Regi- och långfilmsdebuterande dokumentärfilmare. **AKTUELL:** Med filmen *Kören – en film om Tensta Gospel Choir*, på bio 26 november. Jobbar just nu med en film med arbetsnamnet *Aida was here*, om Aida Chehrehgosha, fotokonstnär i Stockholm.

HAR DIN VÄN REDAN ALLT?

Men har din vän
varit med och tagit
ställning för allas
rätt att delta i fredliga
demonstrationer och
uttrycka sina åsikter?

GE BORT ÅRETS GÅVOKORT FRÅN AMNESTY I PRESENT.

För varje kränkning av de mänskliga rättigheterna finns en motrörelse som står upp mot förtrycket. Bli en del av rörelsen, tillsammans gör vi skillnad!

Gå in på www.amnesty.se/gåvokort2021

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Hålrum

● Bara tomt prat, ord utan rum, ett försök att betyda någonting för någon annan, när man i själva verket bara är en kropp vid sidan av andra. Känslan infaller allt oftare och försöken att nå fram blir allt ihålligare. Som en tom jävla låda meningslösa hålrum.

LO

Sotaren

● "Mamma, mamma!"
"Ja, vad vill du min vän?"
"Det luktar rök om sotaren!"
"Så har det alltid varit, det behöver du inte vara rädd för!"

DAGGE

Rent ut sagt för jävligt

● Ibland får man höra saker som är så hemska att man inte vill tro det är sant. Det hände mig häromdagen, när jag var hemma hos min gode vän Lasse som sa: "Det finns faktiskt pensionärer som är så fattiga att dom äter kattmat".

TESS

Kärrtorp

● Tre månader sedan kom jag nyinflyttad till Kärrtorp. Började arbeta som tidningsförsäljare och poet på gatutidningen Situation Sthlm, som ger mig väldigt mycket kärlek och värme i min ensamhet. Nu känner jag frihet och flyger fri, som en lycklig korp. Stockholm har hårdnat betydligt, alla lider i en omänsklig fruktansvärd verklighet.

TORBJÖRN SUNDIN

Tillbaka på ruta ett igen

● Det är första gången jag skriver en text, men jag tycker att det är viktigt att dela med mig av vad som hänt, och försöka få folk som ej lever eller har levt som till exempel jag och min sambo, att förstå. Vi har hållit ihop typ åtta år.

Både jag och min sambo var med på omslaget i tidningen för några år sedan, på bilder och intervju i mitten av tidningen. Bra bilder och vi såg så lyckliga ut enligt andra, och det var vi också.

Det var äntligen dags för en egen lägenhet och för mig var det den första som jag skrev under på, Lena hade haft ett par stycken förut. Äntligen efter 57 år, egen lägenhet.

Vi möblerade med mycket möbler från second-hand. Ja, det mesta faktiskt förutom sängen. Soffa, köksbord med mera, det var verkligen kul.

Vi tog kundvagnar och allt möjligt för att få hem sakerna men trivs man ihop känner man inte det jobbiga. Till slut, efter drygt ett år hade vi fan allt, det var inbott – behövde man sy i en knapp så fanns det. Tiden gick och

vi drygade ut kassan med att sälja tidningen som jag gjort i 12 år nu.

Det började med att Lena fick ett epilepsianfall en morgon när vi var och handlade, ambulansen kom men sen blev det oftare och Lena fick en massa mediciner.

Efter några månader blev hon en annan Lena.

Jag fattade inte vad som hände, hon tog beslut som hon aldrig skulle göra i vanliga fall. Det blev mer och mer tjafs så klart, för allt blev så jävla bakvänt så jag beslutade mig för att försöka få en egen bostad. Det gick på bara någon vecka att få lägenheten som visserligen låg någon gata därifrån men jag var desperat och då blev det ännu värre. Mina saker åkte ut i trapphuset, i kundvagnar och till och med ut på gården.

Lena åkte iväg för att få rätsida och ta reda på vad som hänt med henne och hennes beteende.

Till slut kom dom fram till att hon blivit felmedicinerad och själv mådde jag ju inte mycket bättre och började dricka. Hällde i mig alldeles

för mycket sprit, öl och Rosita. Ja, allt jag kom över och det slutade med att jag fick delirium och såg saker och folk som jag trodde var ute efter mig och som skulle ta livet av mig.

Det är så verkligt. Man är helt klar i skallen och jag var helt säker på att tre personer tagit sig in i min lägenhet för att döda mig. Det började brinna i en kudde som jag sparkade ut i hallen där de tre personerna fanns för att hålla dom i schack, det började brinna i dörrlisten och snabbt var röken tjock. Det gick inte att försöka ta sig ut till ytterdörren. Två av dom såg jag helt tydligt segna ihop ute i hallen och den tredje försökte jag få till fönstret där jag stod och lutade mig ut för att få syre men han kom aldrig fram för det var ju bara jag där...

Jo, så där blev vi av med både 1:an och 2:an, och inte nog med att jag blev av med allt jag ägde, jag blev också dömd till 18 månader för mordbrand, kom ut för 10 dagar sen och sitter nu på ett vandrahem och skriver.

PETER

ILLUSTRATION: LO

Glada hälsningar från Missånger-träsk

● Jag gillar den, boken och dess humor alltså, men inte mamman. Hon är roten till huvudrollens barnlösa singelliv. Varför gör föräldrar så? Tjatar om sin längtan efter barnbarn och en drömlig svärson? Och varför är dom så satans snabba med att diktera hur mycket bättre syskonen, kusinerna eller grannbarnen lyckats med det man själv misslyckats med? Som tur är har huvudrollsinnehavaren hittat en lösning på allt det där tjatet. Lösningen finns på andra sidan jorden. Fast lösningen visar sig bara vara för giffa människor, sen leder den ena lögnen till den andra.

Sätt boken på din att göra-lista. Varför? För att både du och den förtjänar det.

TESS

**FÖLJ OSS
PÅ INSTAGRAM**

@situationsthlm

Kvinnofridslinjen är en stödtelefon för dig som är utsatt för hot, våld eller sexuella övergrepp.

Ingen fråga är för liten

 020-50 50 50
Kvinnofridslinjen

VILL DU VETA MER? BESÖK GÄRNA KVINNOFRIDSLINJEN.SE

Kvinnofridslinjen drivs av Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet och Akademiska sjukhuset på uppdrag av regeringen.

UTSTÄLLNING

AVTRYCKAREN

150 ÅR AV POLISFOTOGRAFI

"En av de mest ambitiösa kulturhistoriska fotoutställningarna på senare år"
Dagens Nyheter

Polismuseet

polismuseet.se

Fotografivet

MÖT EN PRINCESSA
FÖRE SIN TID

Daisy

KRONPRINCESSAN
MARGARETA
1882-1920

FÖRLÄNGD
9 JAN
2022
FÖRLÄNGD

VISAS PÅ KUNGLIGA SLOTTET
WWW.KUNGLIGASLOTTEN.SE

STADSBUD I STORSTOCKHOLM FÖLJER MILJÖZONERNA I INNERSTAN

Stadsbud i Storstockholm har följt miljözonerna i innerstan sedan det infördes i mitten på 1990 talet. Våra åkare har sedan dess varit tvungna att byta upp sina tunga lastbilar inför varje utsläppsklass som myndigheten har beslutat om för att få köra flytt-transporter åt stockholmare i innerstan.

Stadsbud i Storstockholm har 4 kontor

Vi använder inga underleverantörer till våra jobb och kan på så sätt bibehålla kvaliteten till våra kunder.

Kunder som anlitar oss kan då tryggt veta att det kommer riktiga stadsbud som utför arbetet/flytten.

Stadsbuden erbjuder företag och privatpersoner en personlig service vid alla våra flytt-tjänster... från första kontakt med kund där jobbet bokas och planeras samt under jobbet där allt sköts professionellt och noggrant tills att jobbet är slutfört och vår kund är nöjd ... det är "personlig service".

Gå gärna in på vår hemsida för att se mer information gällande våra flytt-tjänster samt trygga försäkringar.

www.stadsbud.com

IDAG HAR ALLA våra åkare som är anslutna till föreningen utsläppsklass Euro 6 som får köras på obestämmd tid i miljözonerna.

Stadsbud i Storstockholms ambition är att i samråd med företagskunder och privata flyttkunder arbeta fram hållbarhetslösningar för intern och extern verksamhet i en resurskrävande miljö.

Stadsbud i Storstockholm är miljöcertifierade enligt ISO-14001 så det finns ett strikt regelverk för stadsbudens

miljöarbete i det dagliga uppdraget för er stockholmare.

Vi har återkommande revisioner enligt ISO-plan och genom våra möten i föreningen är det snabba beslutsvägar för att föra verksamheten framåt med de krav som myndigheter och kunder ställer på stadsbuden i en föränderlig värld.

Text & Bild:
Stadsbud i Storstockholm

Blickar framåt

.....

Det senaste året i Bo Hellenfors liv har varit händelserikt – för första gången på 38 år har han satt nyckeln i en lägenhetsdörr med sitt eget namn på, han har fått nya tänder och efter nittio dagar med en tablett om dagen har hans hepatit C läkt ut. Och han sjunger fortfarande "Bara om min älskade väntar" solo med kören Gatans röster. Han fyllde precis 62 år. Men vet inte om han vågar skaffa en ny hund, om han överlever den.

TEXT ULF STOLT FOTO ANNELI HILDONEN

.....

Det hann gå 38 år mellan gångerna då Bo Hellenfors senast satte nyckeln i dörrlåset till en egen lägenhet med sitt namn på ytterdörren.

Han flyttade in 17 juni i år, men skulle egentligen flyttat in 1 juni men råkade bli sjuk, fick akut magsår och när han låg inne upptäcktes det att han hade en bakterie i blodet så han fick en rejäl dos antibiotikadropp och blev liggande kvar ett antal dagar längre än planerat.

Och han hade bara varit hemma från sjukhuset någon vecka när det hände.

– Innan dess halkade jag på en schampofläck i duschen på boendet i Västberga, benen gick åt olika håll och jag slog i väggen. Kände direkt att nåt pajade, så jag fick operera höften.

Han pekar mot ytterdörren och hallen.

– Rullatorn står där borta. Jag kände mig så eländig och gammal när jag gick runt med den, tänkte att jag släpper den så snabbt jag kan. Nu är jag ok, jag kan inte ta lika långa steg som innan, men jag kan i alla fall gå om gamla tanter.

Sedan 1993 har han i stort sätt enbart bott i husvagn, eller rättare sagt flera husvagnar, och i sin bil. Stått illegalt, flyttat runt vagnen med bilen, blivit avhyst, flyttat den till ett nytt ställe, blivit avhyst igen. Bott i bilen. Fått tag i en husvagn. Börjat om. Så har det sett ut.

Till för ungefär fem år sedan.

Då stod han med sin husvagn ute i Akalla och en man blev mördad precis utanför vagnen, så han vågade inte bo kvar där.

– Då hörde jag av mig till Musketörerna i Sollentuna och förklarade situationen. De ringde socialkontoret åt mig och det ledde till att jag fick en plats på Västberga. Och där ställde de mig i kön till Bostad Först.

Efter fyra år och tio månader på boendet i Västberga fick han två lägenhetserbjudanden, ett i Farsta strand och ett om den lägenheten i Rågsved där han nu bor.

– Den andra låg i en äldre kåk, var i sämre skick. Den här lägenheten är kanon. Men det är jävligt bänga skåp, knasigt planerade hyllor, man kan inte ställa in en flaska eller en tillbringare eller nåt i skåpen. Sitter för tätt.

Han visar, öppnar ett skåp. Vi tittar närmare, kollar om det kan gå att se hur hyllplanen är infästa i skåpet. Det visar sig att man enkelt kan flytta de två små plaststift på varje sida som hyllplanet vilar på och reglera dem i höjddled.

– Jaha... ja, det har jag inte tänkt på innan

att kolla om man kan. Jag är lite ovan att bo...

En höst för fem år sedan, när Bo Hellenfors var på Situation Sthlms redaktion för att köpa tidningar, såg han ett anslag från Sveriges Television på anslagstavlan ute i säljarnas café. De sökte personer som ville vara med i *Gatans kör*, en dokumentärserie där operasångaren Rickard Söderberg startar en kör med människor som lever i hemlöshet och utsatthet.

– Jag satt och sjöng med till Svensktoppen redan när jag var fem-sex år. Min morfar var rena operasångaren. När det var släktträffar tog han i och sjöng, jag tänkte alltid att "så där ska jag också låta en dag". Han sjöng gamla arior, "Carmen", lite annat. Men han uppträdde aldrig.

Hans mamma gick alltid omkring och sjöng hemma, och hans ena syster spelade piano. Själv kan han spela lite gitarr och ukulele – tyvärr saknar den ukulele som

Jag kan inte ta lika långa steg som innan, men jag kan i alla fall gå om gamla tanter.

▲ Han har ett antal hattar. I den han använder mest just nu har han satt en drömfångare han hittade på gångvägen mellan Högdalen och Rågsved: "Jag drömmer att folk ska köpa tidningar av mig. Så fångar den upp den drömmen. Skämt åsido, jag säljer inte mer för att jag har den".

ligger ovanpå hans bokhylla strängar – och han spelar munspel.

– Folk ser inte munspel som ett instrument utan mer nåt man går och köper i lek-saksaffären. Men min styvfarsa var lite mer vaken, jag fick ett bluesmunspel av honom redan när jag var åtta år ungefär.

– Jag blåste lite munspel och hoppade in och sjöng med ett par polare i Bagis när jag var yngre. De hade ett band. Det var rock och blues, lite gamla rockabillylåtar. Jag var väl runt tjugo då.

Gatans kör fick stor uppmärksamhet när den började sändas på SVT 11 januari 2017, och när serien och veckorna av filmade kör-repetitioner avslutades med en stor konsert i Filadelfiakyrkan vid S:t Eriksplan var det utsålt. Bo Hellenfors sjöng solo, "Bara om min älskade väntar", Nationalteaterns version av Bob Dylans "Tomorrow is a long time".

– Alla snackade om att det var fullsatt, 700-800 personer, och att de skulle filma och frågade om jag var nervös. Men det var jag inte. Jag visste att jag hade en låt det inte gick att misslyckas med. Jag var säker på att publiken skulle sjunga med. Och det gjorde dom.

Han reser sig från sängen och går bort till en byrå, tar fram en skjorta och håller upp.

– Det är Titti, en tjej från Musketörerna i Sollentuna som färgat den. Jag vet inte hur hon bär sig åt att få till peace-märkena, men jag tror att man tar en potatis och sen vaxar man på potatisen, trycker till tyget med den och så fastnar inte färgen där det är vaxat.

– Jag fick den av henne när jag skulle sjunga i tv på Filadelfia med kören, det var första gången jag hade den.

Kören finns fortfarande kvar. Den har bytt namn till Gatans röster nu, för några år sedan gav de ut en skiva, de repeterar varje tisdag mellan tio och tolv och uppträder någon gång i månaden.

Några dagar innan vi träffas har de sjungit vid en ljusmanifestation på Sergels torg.

– Det var för alla dem som dött av en överdos. Det stod ett par tre hundra ljus där, jag sa till hon som stod bredvid mig att "jag kan nog nästan namnge varenda en". Det är lite läskigt egentligen. Jag har ju varit fyrtiofem år i svängen, klart man lärt känna folk.

Bo Hellenfors askar cigaretten i en före detta syltburk med vatten i botten som står på nattduksbordet. Och berättar om att det var "ett jävla manfall i västerort mellan 1990 och år 2000".

– Det var säkert trettio man som strök ►

Sånganläggningen köpte han av en kille på Västberga. Han övar körlåtar på den så han kommer förberedd till repetitionerna, "Ser inte så bra ut att stå där med papper och läsa innantill". Den har Bluetooth och det finns en karaoke-app till telefonen så man får musiken utan sång. Han brukar sjunga i den ungefär en timma varje dag.

med som jag kände. Många som hade blivit lite till åren och var slitna, en del överdoser, och hepatit C har ju tagit många.

Han har själv just blivit kvitt sin hepatit C.

Han slutade med amfetamin och genomgick den nya, mer skonsamma behandlingen där man tar en tablett om dagen i nittio dagar. Efter det var hans infektion utläkt.

– Jag gjorde det när jag bodde på Västberga, klev av drogerna och gjorde en sån behandling. Jag hämtade för fjorton dar åt gången på apoteket.

Kören är fortfarande en viktig plats i hans liv. Nu kanske mer än någonsin.

– Den är a och o för mig i dagens läge. Jag hade inte klarat av att bo på Västberga i fyra år och tio månader om jag inte haft kören att gå till, träffa folk och möta andra kontinuerligt som varit i samma läge och klivit av. Se att klarar dom det kan jag, jag är inte sämre.

BO HELLENFORS FÖODES i Farsta.

– När jag var nåt år – morsan höll ju på och strulade hon också – hamnade jag på fosterhem. Så jag bodde nere i Västergötland tills jag började skolan, gick halva årskurs ett där nere. Sen flyttade vi till Svedmyra.

Han hade två äldre systrar, hans mamma var hemmafru, pappan jobbade som tryckare. De skiljde sig med tiden och "därför blev det ju några styvfarsor". Det förekom våld i hemmet, både fysiskt och psykiskt.

– Jag har aldrig haft problem med alkohol. Mitt största problem med alkohol är att farsan var alkoholist. Jag var medberoende. Och jag tänkte att så där ska jag aldrig bli.

Han har bara sin ena syster kvar i livet, men de har ingen kontakt i dag.

– Min andra syster var en av de första hiv-offren i stan. Det fanns inga bromsmediciner då. Jag tror att hon valde att ta en överdos. Jag tror inte det var för starkt, jag tror hon hade handlat upp sig för att ta en överdos. Hon hade blivit smittad i miljön på nåt sätt.

När hans morfar dog ärvde hans mamma ett hus i Tyresö där hade han sitt pojkrum kvar ganska länge. Han bodde borta till och från, men sängen stod kvar där.

– Jag kunde landa där mellan varven. Jobbade som målare då. Jag gick som fyraårslärling på Östermalm hos ett fastighetsbolag. Jag fick ingen målare med mig utan jag fick gå själv, så jag är i stort sett självlärd. De tyckte jag var en av de bättre lärlingar de haft. Sen fick de reda på att jag rökte brass,

då fick jag kicken direkt, då var jag plötsligt den sämsta målaren.

Arbetsförmedlingen frågade honom om han kunde tänka sig att lämna stan ett tag. Så han flyttade upp till en stugby i Bollnäs och jobbade i skogen i tre år.

– Finns mycket gammelskog i Hälsingeskogarna. Vi fällde en hel del stamblocksfuror, svärdet på sågen räckte inte runt, så man fick göra instick i stammen med bladet. Jag höll på med det tre-fyra år, sen fick jag plötsligt inte va kvar. Det skulle göras flyktingförläggning av stugbyn där vi bodde.

Han sjöng i ett dansband också när han var där uppe.

– En av arbetsledarna hade ett dansband.

▼ Han ser när Hammarby spelar fotboll och bandy, så många matcher som möjligt. Han var bara 45 minuter gammal när hans pappa skrev in honom i Hammarbys supporterklubb.

Han hade gått bakom mig och jag hade stått och sjungit i skogen. Han frågade om jag inte skulle med och sjunga lite. Jag sa att jag inte kan sjunga. "Det kan du visst", sa han, "det har jag hört".

Han körde motorcykel på den tiden – en Triumph med lång framgaffel – och klädde sig i fårskinnsväst och motorcykeljacka.

– Jag sjöng med dem ett tag. Lite gamla Sven Ingvars-dängor, Svensktoppslåtar, "Lyckliga gatan", såna grejer. Jag var med på dans och sjöng, klädd som en biker. De ville att jag skulle fortsätta, och det hade jag nog gjort också om de inte stängt förläggningen.

BO HELLENFORS SITTER på sängen under intervjun. Den är bäddad och överdragen med ett överkast med ett stort Hammarbymärke på. Det finns även en del andra tecken – bland annat en mugg, en handduk, en halsduk, en mindre flagga – i lägenheten på att han är en ganska välmarinerad Hammarbysupporter.

– Min pappa skrev in mig i Hammarbys supporterklubb när jag var 45 minuter gammal. Jag spelade lite hockey, vi vann S:t Erikscupen ett år. Spelat lite pingis, biljard, sånt man kunde göra på ungdomsgårdarna.

En av ungdomsgårdarna han gjorde det på i stan var Fyran på Lästmakargatan.

– Det var ju ett flumställe, typ. Först var det Gamla Bro, när det stängde blev det Fyran. De såg ju mellan fingrarna på allting.

En gång spelade Nationalteatern där. I dag minns han inte om de spelade "Bara om min älskade väntar".

– Det var Morsan, en där på Fyran vi kallade Morsan, som sa: "Bosse, du ska inte gå nu, det är ett jättebra band som ska spela". Det var första gången jag hörde dem. Jävlar vad frälst jag blev. Det kan ha varit 1973-74. Sen sjöng jag en av deras låtar långt senare i tv med kören...

För några månader sedan fick han nya tänder.

– Det är lite skumt att äta. De går inte ihop riktigt, det är lite svårt att bita av nåt, men jag ska gå tillbaka och få det fixat.

– Jag har ju varit utan tänder så länge, så i början åkte ju handen upp som skydd när man skrattade eller pratade ändå.

Han berättar om målsättningen han haft.

– Nu när jag klivit av drogerna så var min målsättning att innan sextio ska jag ha lägenhet och tänder. Jag är 62 i dag. När jag fyllde fyrtio sa jag att jag skulle ha pension och Västerorts häftigaste schäfer. Jag

Mitt största problem med alkohol är att farsan var alkoholist. Jag var medberoende.

kirrade det. Hunden hette Nalle. Den hade jag när jag började sälja, den var född 2000. Helt underbar hund.

Vad hände med den?

– När han var tio år passade inte mitt boende för en hund. Mina polare bodde i en husbil, jag bodde i en 740 bredvid. Så Länsstyrelsen kom och hämtade hunden och avlivade den för mig. Han hade ju bott så med mig hela sitt liv... Jag frågade: "Men jag då?". De menade på att jag väljer själv. De tog hunden men brydde sig inte att jag bodde i bilen.

BO HELLENFORS SÄNKER volymen på tv:n och skruvar på locket på syltburken som tjänstgör som askkopp, går bort och ställer den på köksbänken och på väg tillbaka till sängen berättar han att lägenheten är förutsättningen för allt, för att han ska hålla sig drogfri och behålla det ordnade liv han har i dag.

– Att kunna stänga en egen dörr. Göra som man vill. Han som bodde här innan hade tagit med sig digitalboxen, så jag hade ingen tv de första två månaderna, jag lyssnade bara på radio. Men ändå var det helt perfekt, jag satt bara och mös.

– Att kunna åka upp till Högdalen och köpa vad man vill och åka hem och sätta sig utan att få väskan kollad av någon vakt, den friheten.

I dag minns han inte hur länge han haft hatt och skägg. Men det är väldigt länge.

– Skäggtofsen kom jag på när jag bodde på Västberga, skägget hamnade alltid i gröten när jag åt frukost. Nu kan jag stoppa undan det innanför skjortan.

Han fick sin första hatt i Berzelii park när han var 16-17 år.

– Det bara kom fram en snubbe och satte en hatt på huvet på mig och sa: "Den här ska du ha". Sen har den blivit sittande. Det var en gammal westernhatt, en Stetson. Den hatten brann upp i Pampas, när vi bodde i kolonilotterna där. En snubbe fick för sig att han skulle elda upp huset jag bodde i.

Om tiden i Christiania, åren som koppar-tjuv, de många men förhållandevis korta fängelsestraffen där han tillverkade Billybokhyllor i verkstaden, om känslan att stå utanför en fängelsegrind med en plastpåse med lite kläder och ingenstans att ta vägen, om gosedjursamlingen i bokhyllan och varför "Öppna landskap" är en svår körlåt att sjunga, talade vi också.

Och om det som fick honom att fortsätta sälja tidningar efter att han första gången skrev in sig. Tidningen har med tiden kommit att betyda allt mer i hans liv.

– Jag fick en försäljningsplats i Alvik, men jag hann inte komma dit förrän jag sålt alla, sen åkte jag tillbaka till redaktion och köpte fler. Det där att det funkade direkt, att man kunde dubbla upp så. Och att det är ärligt, att man inte är kriminell.

Kommer du skaffa någon ny hund?

– En hund blir ju i alla fall femton år, typ. Jag tänker att jag fyllde ju 62 nu i november – blir jag 77 år? Jag vet inte om jag överlever en hund. ☹

A-kassan är viktigare än någonsin.

Gå med i dag på
akademikernasakassa.se

Akademikernas a-kassa är Sveriges största a-kassa. Hos oss är 750 000 akademiker med för att känna trygghet om det oförutsedda händer. Läs mer på akademikernasakassa.se

Alla barn kan fantisera. Vissa måste.

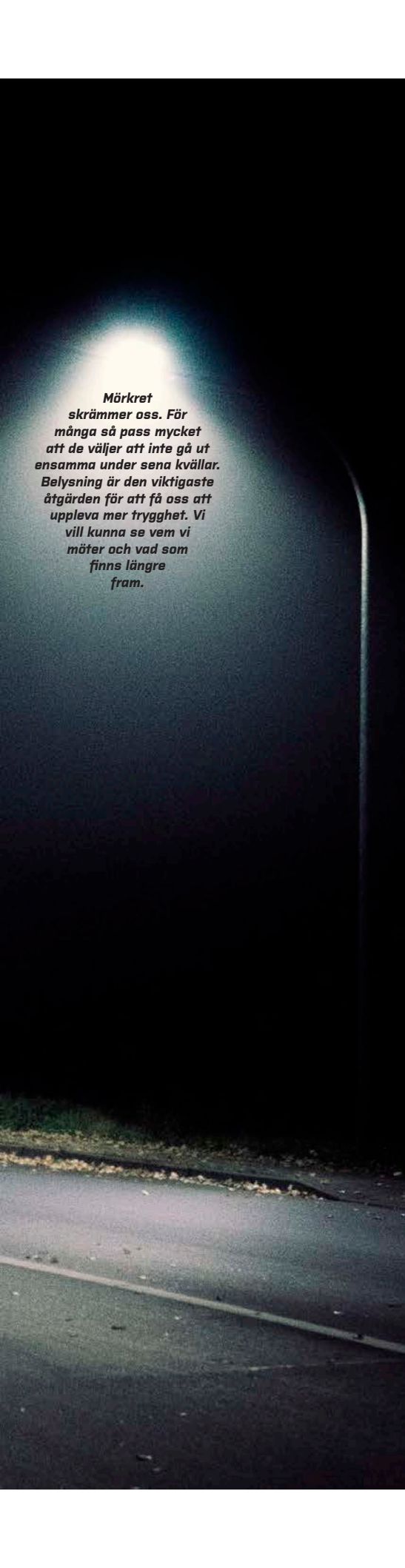
För barn som möter en tuff verklighet är förmågan att fantisera en viktig skyddsmekanism. Stockholms Stadsmission finns på riktigt. Vi ordnar julfiranden, aktiviteter och utflykter, så att fler barn får känna trygghet, glädje och gemenskap i jul.

Du kan också göra verklig skillnad.

Swisha en gåva till 900 35 18
För en jul utan utanförskap.

**STOCKHOLMS
STADSMISSION**

**Mörkret
skrämmar oss. För
många så pass mycket
att de väljer att inte gå ut
ensamma under sena kvällar.
Belysning är den viktigaste
åtgärden för att få oss att
uppleva mer trygghet. Vi
vill kunna se vem vi
möter och vad som
finns längre
fram.**

TRYGG AV LJUSET

Det är ingen slump hur det lyser i en stad. Med rätt belysning kan bakgator bli "framgator". Fel belysning kan skapa mörker. I Stockholms stad finns 150 000 ljuspunkter som ska göra staden mer trivsamt och säker, men framförallt upplevas trygg. Ljuset är den viktigaste faktorn för att vi ska känna oss trygga, viktigare än fler poliser. Vi vill kunna se andra människors ansikten. **TEXT MARIA HAGSTRÖM**

Du blir inte bländad på Mariatorget. Lamporna här är noga utvalda för att ge ett mjukt ljus som lyser upp marken och människors ansikten. I trädkronorna finns ljuskällor som framhäver statyerna och ser till att det går att se genom hela parken kvällar och nätter.

– Det är viktigt att man kan uppfatta ansikten på människor på en plats. Det upplever människor som tryggare. Man kan se vem som kommer, vad den kan ha för uppsåt – avläsa situationen, säger William Wikström, projektledare på Brottsförebyggande rådet.

Men för tio år sedan var Mariatorget betydligt mörkare.

I ett projekt, som skulle göra Stockholm ljusare och tryggare röstade 6 600 Stockholmare fram Mariatorget som den plats i staden som var i störst behov av belysning. Armaturerna var från 50-talet och det var dåligt upplyst. Det fanns problem med ska-

degörelse och klotter och det förekom narkotikahandel.

Med ljusdesign skulle det förvandlas till ett trevligt park.

I en rapport från Kungliga tekniska högskolan framgår att Mariatorget efter sin upprustning inte bara upplevs tryggare, samtliga brottskategorier har gått ner: narkotikabrott, skadegörelse och klotter, stölder, rån och våldsbrott.

– Det blev en stor skillnad när man fräschade till parken. Men belysningen är viktigast – det spelar ingen roll om en bänk är snygg om ingen vill sitta där på grund av mörkret, säger William Wikström

Enligt en färsk undersökning från Belysningsbranschen är belysning den enskilt viktigaste åtgärden för att öka känslan av trygghet utomhus, viktigare än fler poliser och vakter.

Av de tillfrågade föredrar 79 procent bättre belysning, medan motsvarande siffra för fler poliser och vakter är 47 procent. ▶

▲ **Mariatorget**
Mariatorget har förvandlats från en mörk och brottsdrabbad plats till en mer trivsamt och trygg plats, framför allt med hjälp av mjuk belysning.

JOHAN OLSSON

▲ **Hägerstensvägen**
Gatubelysning gör gatorna säkrare och skapar trygghet. Oftast används varmvitt ljus och stolparna är målade för att ge en "omhändertagen känsla". Ytbehandlingen motverkar att zink kommer ut i naturen.

ISTOCKPHOTO

► **Tranebergsbron**
Ljussättning av taket, pelarna och marken i passagen under Tranebergsbron ska göra att det känns tryggt och lättorienterat.

TIM BERGLUND

VID EN VISS ljusnivå, eller kanske snarare nivå av mörker, tänds Stockholm – 150 000 ljuspunkter längs gator, på broar och torg och i tunnlar och parker. Ett antal sensorer som finns utplacerade i staden registrerar ljuset och skickar signaler till elskåp som slår på lamporna.

– Om sensorerna skulle gå sönder så finns en kalenderfunktion som uppdateras varje dag. I går skulle lamporna ha tänts en viss tid, i dag kanske tre minuter tidigare, säger Maarten De Pourcq, chef för belysningsenheten på Trafikkontoret.

Men sensorerna är för få. Låt säga att en finns på Östermalm som mäter att det är tillräckligt ljusst ute, men det samtidigt är oväder över Kungsholmen. Då släcks lamporna även där och Kungsholmsborna får gå i dunkel.

– Just nu är systemet baserat på en teknik från 90-talet, med radiostyrning. I framtiden skulle jag vilja se att det är mer digitalt styrt och systemet kan meddela om det är något som inte fungerar. I dag är vi beroende av att medborgare eller vi själva ser och

SKADEGÖRELSE OCH NARKOTIKABROTT GÅR ATT FÖREBYGGA MED BELYSNING. MAN TAR BORT ANONYMITETEN, FOLK BLIR SEDDA.

William Wikström, Brå

rapporterar in att någon lampa är sönder. Det finns 150 000 ljuspunkter, men vi vet egentligen inte om alla funkade eller inte.

Olika platser belyses på olika sätt, beroende på platsens funktion och vad målet för den är. Vill man ha mer människor där? Det går att styra människoflöden med hjälp av ljus. Ska den bli trivsamt eller ska belysningen främst vara en säkerhetsåtgärd vid en trafikerad väg?

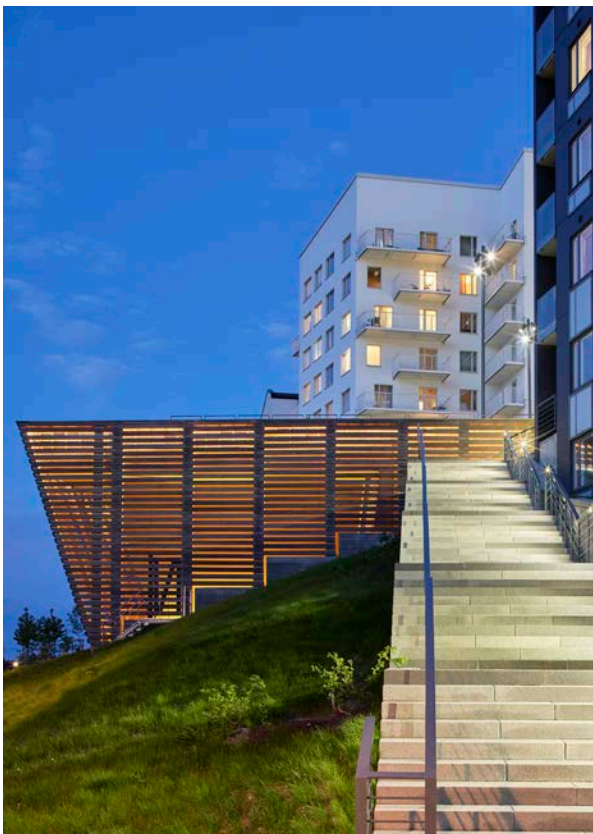
– På torg vill vi ha en trivsamt belysning. Här ska folk samlas och träffas. Där kan det vara spotlights för punktbelysning. Men på vissa platser vill man i stället kunna se långt. I en park kan det finnas buskage som kan upplevas otrygga, känslan av att någon skulle kunna gömma sig där bakom. Då försöker vi lysa upp så att man inte upplever mörka platser, säger Maarten De Pourcq.

– Med belysning kan man skapa mörker. Skarpt ljus på en plats gör en annan plats mörk, påpekar William Wikström från Brå.

I FORSKNINGSPROJEKTET "Smart Ljus: Utveckling av nya belysningsstrategier för gångvägar" på Konstfack, samverkade designforskare, ljusdesigners och psykologer med att pröva olika scenarier.

Ljusförsöken utfördes i Botkyrka.

De menar att ljusstyrkan inte är det som är avgörande för en tryggare miljö. Att överbelysa kan vara lika dåligt som det motsatta. Bländade människor ser sämre. Och det kan upplevas som otryggt om det är för stora kontraster till omgivningen. Konst-

JAKE ESON, LINDMAN

▲ **Rinkebyterrassen**
Rinkebyterrassen med en anpassad ljussättning som medverkar till platsens trygghet, tillgänglighet och attraktivitet.

CITY I SAMVERKAN

◀ **Brunkebergstorg**
För några år sedan gjordes Brunkebergstorg om, bland annat sattes en hel del designad belysning in. Nu i juletid står där dessutom stora hjortar, eftersom fastighetsägarna efterfrågade något som skulle kännas pampigt.

▼ **Södra Järnvägsbron**
Brolamporna ska hjälpa trafikanterna och framhäva bron i stadsrummet. Men den ska inte heller skymma utsikten mot Riddarfjärden från Södra Järnvägsbron.

TIM BERGLUND

facks projekt handlade om att skruva ner och omfördela ljuset. Genom att "duscha" ett område på 10 till 30 meter runt en gångbana, samtidigt som den direkta belysningen på gångbanan minskas, blir rumsuppfattningen större och det upplevs tryggare.

Upplevd trygghet är inte detsamma som faktiskt trygghet. Och en plats kan vara trygg utan att upplevas så.

Hur farligt är det i mörkret?

Främst är det av trafiksynpunkt som det kan vara farligt att inte se eller synas. Men det är främst brott människor är rädda för.

– Skadegörelse och narkotikabrott går att förebygga med belysning. Man tar bort anonymiteten, folk blir sedda. Våldsbrott har svagare evidens. Blir man arg spelar det mindre roll om platsen är belyst eller inte. Men det finns forskning som visar att även våldsbrott har gått ner med belysning, säger William Wikström.

I Rålabshovsparken finns strålkastare som kan styras av polisen, så kallad kaosbelysning.

– Tio meter höga armaturer med starka

lampor, som kan tändas upp om nåt händer i parken och räddningstjänst måste fram.

Förhoppningen är att belysning på vissa håll i Stockholm ska kunna förstärkas tillfälligt i framtiden. Men då krävs modernare teknik och mer LED-belysning.

– Då skulle vi kunna styra belysningen på vissa platser. Till exempel vid en nattklubb där människor dröjer sig kvar efter stängning och man vill skingra folk, säger Maarten De Pourcq.

VARJE MÅNAD GÅR representanter från stadsdelsförvaltningen och Trafikkontoret trygghetsvandringar tillsammans med

SVERIGES LÄSKIGASTE PLATS

Belysningsbranschen har just nu en kampanj: "Sveriges läskigaste plats". Den sker på Instagram och människor uppmanas att fotografera platser som känns otrygga eller är dåligt belysta och tagga bilderna med @sverigesläskigasteplats. Det går också att skicka bilder till kampanjkotot. Syftet med kampanjen är att få kommunpolitiker att förbättra belysningen.

poliser och medborgare.

– De går längs vägar där medborgare känner sig otrygga, utvärderar och ser vad som behöver åtgärdas. Det kan vara allt från belysningen till gatsten som ligger lös. Vi försöker fånga upp vad som känns otryggt.

Fram till tjugondag knut lyser nu juldekoration över staden.

Det tog en månad att sätta belysningen på över 40 gator, platser och torg. Guiden Ljuskartan visar vägen från älgfamiljen vid Nybroplan till de gnistrande ljuskronorna på bron över Strömparterren, misteln utanför Centralstationen och vidare runt i Stockholm.

– I till exempel tunneln in mot Stads huset, där det kan vara väldigt mörkt och många hänger nattetid, är det nu ljus på pelarna, säger Gabrielle Gjerwold, vd på City i Samverkan, en av aktörerna bakom #Stockholmsjul.

– Förutom att julbelysning ökar stämningen, så tycker 80 procent att den gör att staden känns tryggare. Belysningen gör det överblickbart. Den lyser upp stora delar av stan. ☺

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Korkade blixnedslog

● En kritvit lock formad runt en axel strävande mot marken, för att möta klacken på foten som tillhör ägarinnan till locken. Kan det vara möjligt, så vackert.

LO

Tackar som frågar

● Trasiga, skelögda tandlösa tanklösa tidiga, alltjämt leende kommer själarnas hejjarop: "Morrn darling, vill du ha dig en jamare".

LO

Passivitet

● Om man har tråkigt och tycker att det inte händer något, så kan det oftast bero på att man inte gör någonting.

DAGGE

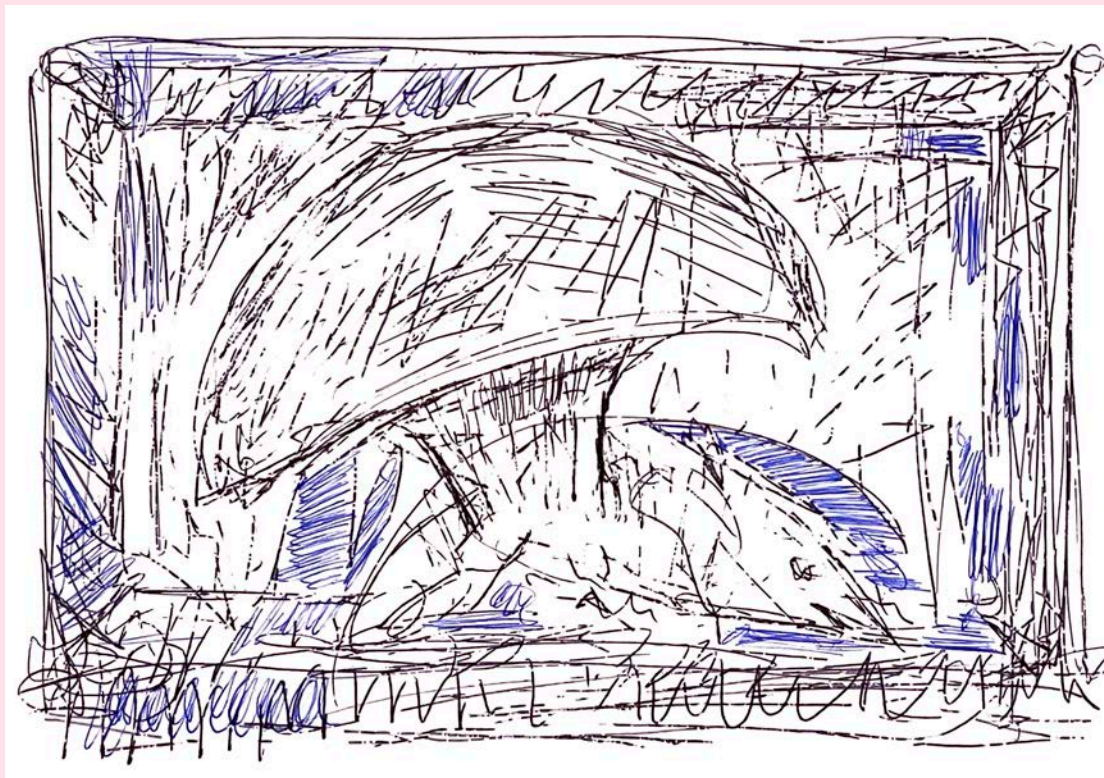

ILLUSTRATION: LO

Missnöjd

● Om jag får säga vad jag tycker, så är allt bara bajs. Rent ut sagt bara förbannat skräp, piss, skit och vademecum.

Spelar ingen roll hur jävla snäll man är för det finns glädjedödare exakt över allt.

Jag är glad som fan när jag säljer mina tidningar, men för varenda sur min, ogillande, fröysande, så dalar humöret. Jag har inga pengarsäkt, eller den här: "Vill du ha mitt

kort?" Och ett elakt flin på det. "Nej tack, har jag väll ingen nytta av". Då blir man väl polisanmäld för det också.

Nu för tiden blir man anmäld, bara man släpper en fis, för då är det någon jävla idiot som tror det är en bomb fast det är en film inspelning eller något annat satans mög.

Och på tal om det. Alla dessa skeva miner, folk har klarat

livhanken undan covid, och då är dom sura för det? Var glad för tusan att du lever, och bemöt Situation Sthlm-säljarna lite trevligare för att det är inte roligt för oss när vi blir mottagna illa på gatan, tänk på hur du själv vill bli bemött om du var hemlös.

Fundera på det, jo förresten, ber om ursäkt för alla svordomar. Satans jävla mig.

MAGDALENA 407

Fråga till Gud

● Det finns en låt där dom sjunger att om Gud var en av oss och du fick ställa en fråga, vad skulle du fråga då?

Min fråga till Gud skulle bli: "Vill du köpa en Situation Sthlm?"

DAGGE

**FÖLJ
OSS PÅ
INSTAGRAM**

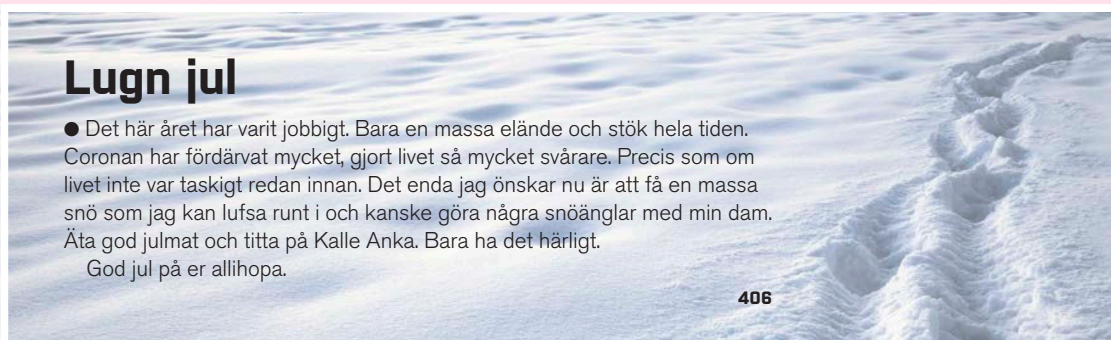
@situationsthlm

Lugn jul

● Det här året har varit jobbigt. Bara en massa elände och stök hela tiden. Coronan har fördärvat mycket, gjort livet så mycket svårare. Precis som om livet inte var taskigt redan innan. Det enda jag önskar nu är att få en massa snö som jag kan lufsa runt i och kanske göra några snöänglar med min dam. Äta god julmat och titta på Kalle Anka. Bara ha det härligt.

God jul på er allihopa.

406

UNFLASH / RYNDOSLIKE KRUND

CREATIVE COMMONS

Urnan

● Solen bränner på psyket,
natten svider i själen.
Livet är hårt i oändligheten.
Han är suveräniteten.
Jesus är kärleken.
Stenar krossas.
Bergen dånar av Tors hammare, som en
enorm kraft från himmeln.
Gul, gul lyser det.
Gula i den gudabenådade maskrosen.
Han längtar till den eviga evigheten, Gud
älskar jorden.
Snart ligger han i kistan. Livet nu slutar raskt.
Han på jorden snart slutar traska.
Urnan innehåller aska.

TORBJÖRN SUNDIN

Vi önskar våra
partners och
medmänniskor en
riktigt God jul!

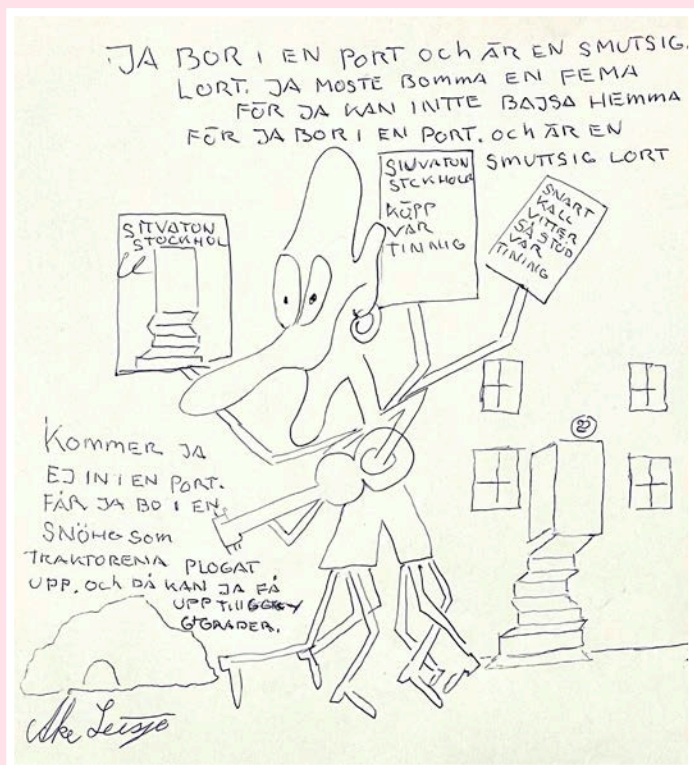

ILLUSTRATION: ÅKE LEISJÖ

 **Alfvén &
Didrikson**

www.alfvendidrikson.com

*Talent
comes naturally.*

 ORGANICS
by Red Bull®

BRYT EN TRADITION

Vi lever alla under samma himmel och har samma rättigheter. Men beroende på var vi föds eller vilket kön vi har ser verkligheten olika ut. Act Svenska kyrkan arbetar tillsammans med andra kyrkor, organisationer och tusentals frivilliga runtom i världen för att stoppa tvångsäktenskap, könsstympning och våld mot flickor.

#BRYTENTRADITION

EN AV TRE FLICKOR
UTSÄTTS FÖR VÅLD
UNDER SITT LIV.

FLER ÄN 30.000
FLICKOR GIFTS BORT
VARJE DAG.

FLER ÄN 10.000
FLICKOR KÖNSTYMPAS
VARJE DAG.

Tillsammans kan vi göra skillnad. Din gåva gör det möjligt!
SWISHA DIN GÅVA TILL 900 1223

PG 90 01 22-3 BG 900-1223

svenskakyrkan.se/act

act
Svenska kyrkan

Vad har ditt bolån med hemlöshet att göra?

Jo en hel del faktiskt.

För vi lånar inte bara ut pengar. Vi arbetar med boende och boendeekonomi. Vi vill göra det lättare för människor att fatta de där kloka besluten. Vare sig man är nöjd där man bor eller är på väg någon annanstans. Vare sig man vill renovera eller fixa eller bara bo. Och det kan ju vara lätt att säga.

För det finns vissa av oss som har det svårare på bostadsmarknaden. De av oss som är hemlösa. Ingen av oss vill såklart vara hemlös. Men ibland blir livet inte som en tänkt sig. Det är därför vi stöttar Situation Sthlm, som hjälper de av oss som är hemlösa och socialt utsatta att hitta en väg tillbaka till en tryggare och mer ordnad tillvaro. Med ditt bolån hos SBAB så hjälper du fler att få tak över huvudet.

SBAB!

I GATUPLANET

4

miljoner kronor tillför den blågröna majoriteten i budgeten för att öka säkerheten för stadens socialsekreterare, eftersom många får ta emot hot och våld. Ytterligare 3,5 miljoner kronor går till de förstärkningsteam som hjälper socialsekreterare vid arbetstoppar. En ny rapport visar att arbetet med att förbättra arbetsmiljön går framåt – personalörligheten har gått ner.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Uppskattade verkligen artikeln om Ringvägen. Mer Stockholmshistoria i tidningen."

"Det var en väldigt intressant tidning, dessutom med ett lagom svårt korsord som kom väl till pass eftersom tåget blev försenat på grund av en påkörd älg – som fastnade i fronten."

"Tack för att du visade mig hur man betalar snabbt med Swish."

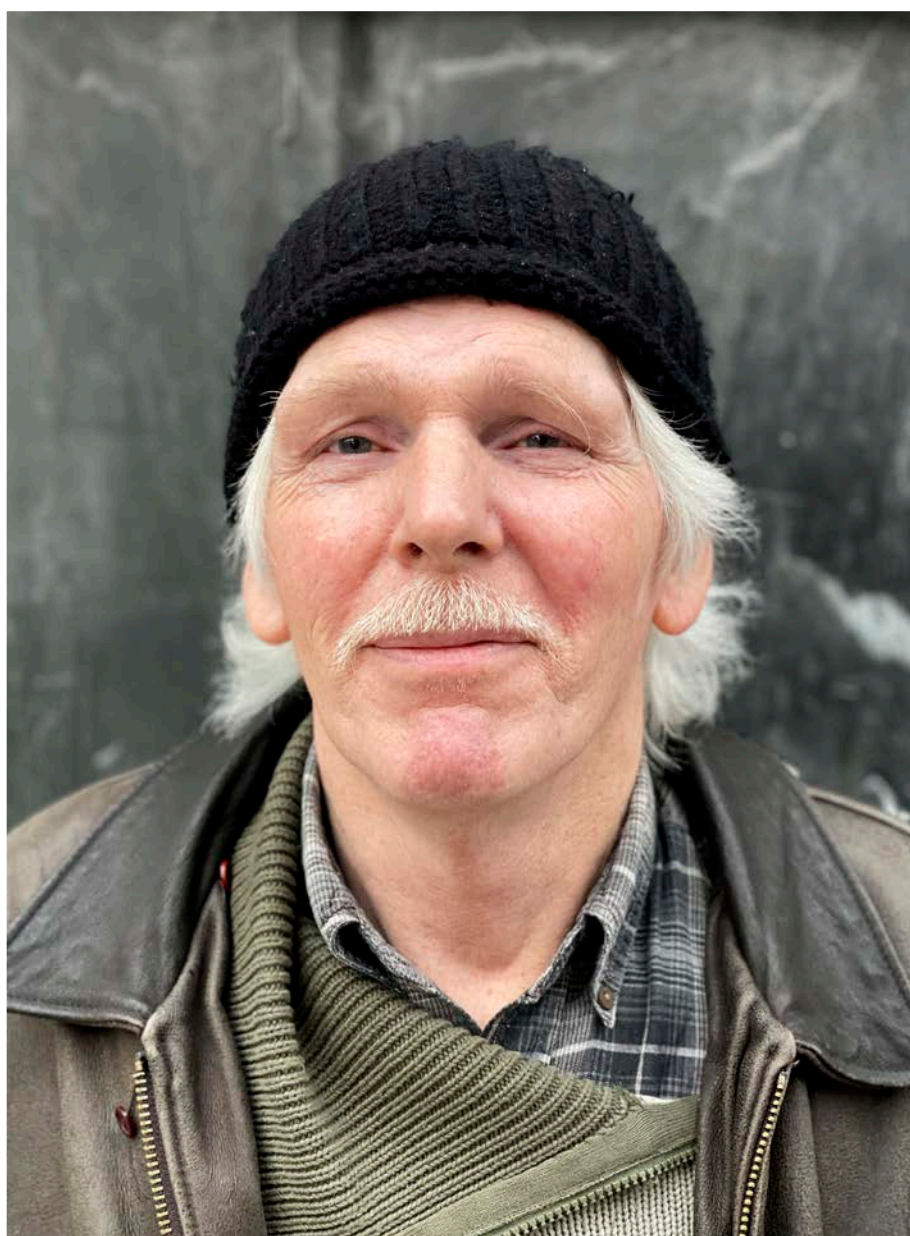
Jag tycker om tidningen och samhällsperspektivet den ger yta för."

Svar förmedlas till respektive säljare.

GATUSLANG

"Jag kan åka vart som helst. Utom hem."

Från #162, februari 2011. Under några år skrev **Marina Hållén** dikter och texter i tidningen. Hon är inte längre säljare.

JOHAN OLSSON

Det var en tjej **Roland Johansson** gillade i Blackeberg som tyckte att han passade bra i mustasch: "Raka inte av den". Så det har han inte gjort. På 53 år. Han ansar den med enbart rakhyvel.

Hur länge med mustasch?

– Sen fjunen växte ut, jag var väl fjorton nånting. Det var en tjej ute i Blackeberg där jag växte upp, som sa att jag passade jävligt bra i det. Så jag körde på det. Har aldrig rakat av den. Jag har haft mustasch i 53 år.

Alltid så här välansad?

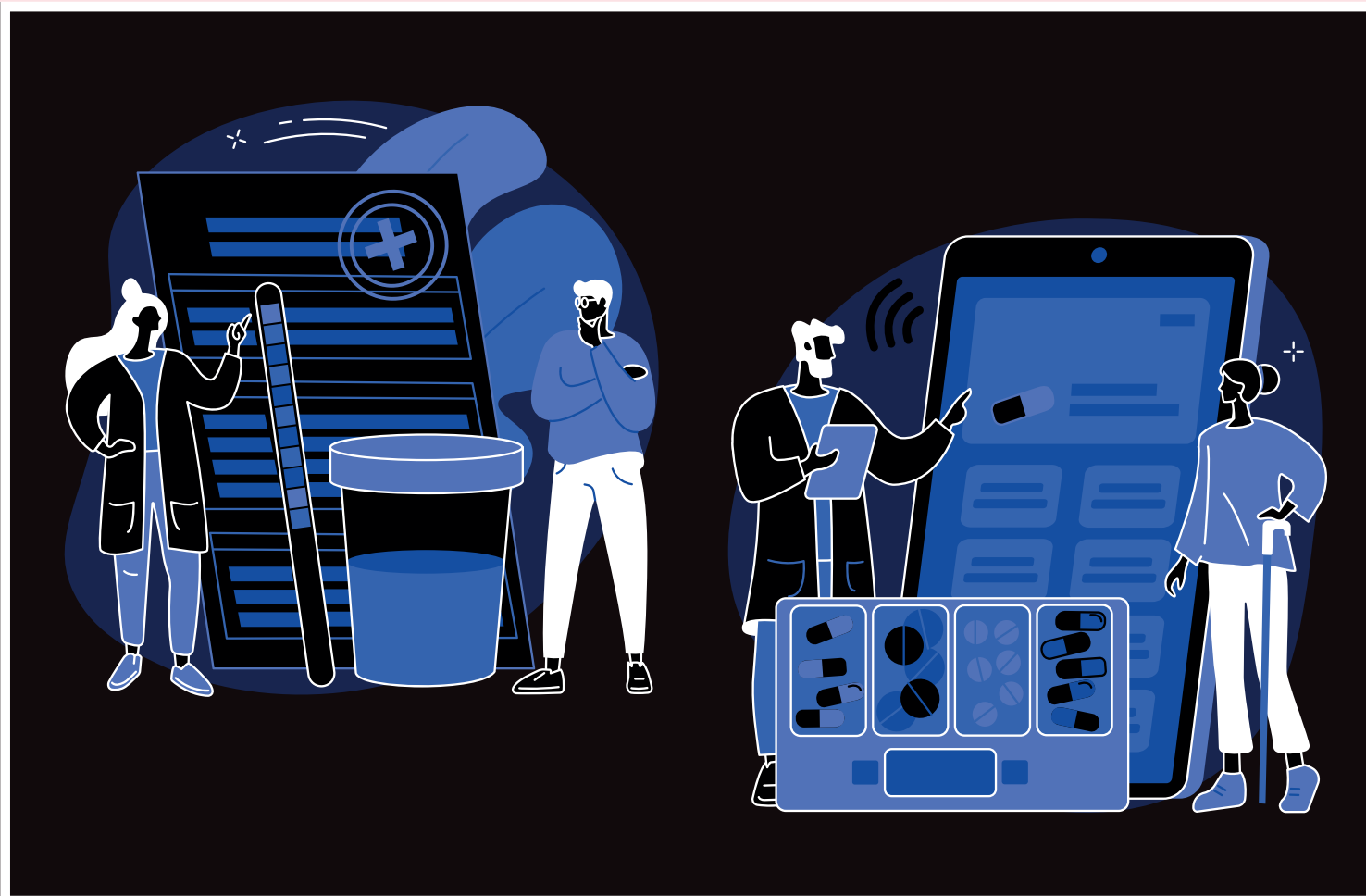
– Ja, alltid så här kort. Jag ansar den med rakhyveln. Man måste va skicklig, men jag liksom snärtar av stråna med hyveln utan att det går mot skinn. Läppkanten går automatiskt av med hyveln också, behöver inte kantklippa den efteråt med

sax. Det började när jag rakade mig vanligt att jag liksom trimmade in den med hyveln.

Vad har du för hyvel?

– En vanlig treblads, det har jag haft länge. Förr var rakhyvlarna för dåliga, då körde jag med sax.

ULF STOLT

Ökad droganvändning i arbetslivet

– Var tjugonde test positivt

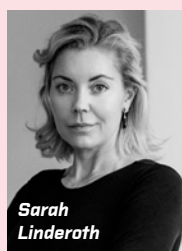
DROGTESTER PÅ ARBETSPLATSER blir allt vanligare – och andelen positiva provsvar ökar. Vid Karolinska universitetetslaboratoriet är var tjugonde test positivt.

– I Karolinskas analyser har de positiva utfallen ökat med 124 procent de senaste åren. Det visar på ett stort samhällsproblem, säger Sarah Linderoth, vd på Ljung & Sjöberg.

Under mer än ett decennium har Ljung & Sjöberg hjälpt arbetsgivare med alkohol- och drogproblem på arbetsplatsen. De flesta som jobbar inom företaget har själva haft ett beroende och har utformat en modell för stöd, rådgivning och rehabilitering.

– Vi använder oss av arbetslagstiftningen. Det gör att vi har möjlighet att komma in långt tidigare än när nån slagit i botten eller faktiskt dött, säger Sarah Linderoth.

Arbetsgivare har en utredningsskyl-

Sarah Linderoth

PETER CEDERLUND

dighet och ett rehab-ansvar. En medarbetare har i sin tur skyldighet att medverka till sin rehabilitering, annars kan det leda till en uppsägning. Sarah Linderoth menar att det därmed finns en yttre motivation, som kan leda till att personer får hjälp tidigare. Under rehabiliteringen, som 78 procent av klienterna fullföljer, kan de hitta en inre motivation.

– Förr handlade det nästan bara om alkohol. Men vi har märkt att det

blev alltmer blandmissbruk och har därför gjort en kartläggning för att förstå hur det ser ut.

Där framgick att 80 procent av personer med drogproblematik har ett arbete, att försäljning och förvaring av droger på arbetsplatser förekommer och att droger används för att bland annat prestera bättre, kunna somna och orka med vardagslogistiken – det vill säga dämpa stress och ångest.

– Vi möter fortfarande arbetsgivare som säger att de inte har den problematiken på arbetsplatsen. Det är för mig ofattbart hur man än i dag kan ha en sån syn. Vi vänder oss till

arbetsgivare som i regel har några tusen anställda, rent statistiskt är det omöjligt att det inte finns medarbetare som har problem med droger. Men det har funnits en idé om att droger är nåt som finns på Plattan. Det är fortfarande väldigt stigmatiserat.

Det är viktigt att chefer ser sina medarbetare och vågar agera. När Ljung & Sjöberg frågade 10 000 chefer varför de inte agerar så svarade i princip alla: "Tänk om jag har fel".

– Det ses fortfarande som karaktärsvagheter och inte en sjukdom. Tänk då om jag oskyldigt anklagar min medarbetare för att vara "en sån där".

Men förutom att värna om sina medarbetare kan det innebära en stor kostnad för arbetsgivare som inte agerar, menar hon. I deras rapport anges att kostnader för en medarbetare med ett substansberoende är 115 000 kronor per år.

"Vi möter fortfarande arbetsgivare som säger att de inte har den problematiken på arbetsplatsen."

"Chefer kan rädda liv"

MARTIN SJÖBERG TRÄFFADE Fredrik Ljung på ett tolvstegsprogram. De insåg snabbt att deras historier hade likheter.

– Vi hade ljugit på jobbet, gjort misstag och felbedömningar, kostat mycket för arbetsgivaren och utsatt medarbetare för säkerhetsrisker. Och ingen hade dragit i nödbromsen. Så såg det ut också för många andra som var där. Chefer hade svårt att agera, säger Martin Sjöberg.

Han själv hade lyckats hålla uppe fasaden länge. Och när en kollega kom på honom med droger på skrivbordet hände inget.

– Efteråt har han sagt att han inte tyckte att jag och droger gick ihop, det stämde inte med bilden

han hade av mig. Han trodde det var en engångsgrej.

Men till slut förlorade han jobbet.

– Jag hade nått en punkt där jag bara ville dricka och ta droger i fred. Det var turbulent och jobbet gled iväg. Sen var det fritt fall.

Tillsammans med Fredrik Ljung bestämde han sig senare för att hjälpa arbetsgivare att agera, och agera tidigare.

– Jobbet är det sista du släpper, delvis för att det är där stålarna är. Nära och kära kan ha svårt att sätta gränser, men arbetsgivare har ett fantastiskt verktyg. I chefsrollen kan man faktiskt rädda liv.

MARIA HAGSTRÖM

DE MEDICINSKA ANALYSERNA, och uppgifter från de anställda som Ljung & Sjöberg möter, visar på ett stort antal droger. Cannabis är utbrett, även läkemedel och nätdroger.

– Vi hittade den här igår, säger Sarah Linderöth, tar fram datorn och visar en sida på nätet där droger säljs.

– Det är inte darknet, den ligger öppen på internet, liknar vanlig nät-handel med varukorg och kundtjänst.

Arbetslagstiftningen, som Ljung & Sjöberg använder sig av, gäller inte narkotika. Eftersom droger är olagliga finns inget rehab-ansvar.

– Medicinskt är det samma sjukdom, men här kan arbetsgivare i princip sparka nån på dagen. Det skapar en rädsla att be om hjälp eller att uttrycka oro för en kollega. Effekten blir att färre rehabiliteras och många riskerar att fara riktigt illa. Det kommer att behövas ett

ställningstagande politiskt om det här, för problematiken är så utbredd. Att exkludera personer som tar droger kommer inte att vara hållbart.

MARIA HAGSTRÖM

BEROENDE

23 % av den vuxna befolkningen uppfyller ett till sju beroendekriterier, enligt Ljung & Sjöbergs rapport.

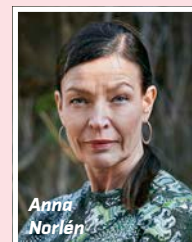
Exempel på kriterier, enligt DSM-5, är kontrollförlust (används i större mängd eller under längre tid än vad som avsågs), konsekvenser (individens misslyckas med att fullgöra sina skyldigheter på arbetet eller i hemmet) och abstinenssymptom.

För diagnos "svår" krävs att fem kriterier ska ha varit uppfyllda under 12 månader eller längre, att det finns ett uttalat lidande och en påverkan på funktionsnivån.

Krisstöd till skolan efter självmord

STÖDET TILL PEDAGOGER och barn i förskolan och skolan – som drabbats av självmord i sin närhet – brister. Det visar en kartläggning av Ericastiftelsen.

– Vi har sett att barn och unga känt sig övergivna i sin sorg och att skolans personal känt sig vilslna och rådvilla. I stället för att skapa ytor för att sörja tillsammans, har

ANNA VINN-BROMSSEN

Forskning visar att stöd till efterlevande kan förebygga framtida självmord.

– Men vi vet också att

när stöd uteblir kan konsekvenserna bli allvarliga. I värsta fall kan den sorg som inte tas om hand orsaka egna självmordstankar hos de efterlevande, till exempel klasskamrater och vänner, säger Anna Norlén, verksamhetschef och rektor för Ericastiftelsen.

Förra året dog 1 588 personer av självmord, varav 168 personer var i åldern 0-24. Ericastiftelsen har nu byggt upp en enhet för krisstöd som vänder sig till elevhälsa och personal i förskola och skola, med bland annat ålderanpassad information och stöd för att fånga upp barn och unga i behov av ytterligare hjälp.

MARIA HAGSTRÖM

"I värsta fall kan den sorg som inte tas om hand orsaka egna självmordstankar hos de efterlevande."

skolan i många fall valt att tysta ned personens död med en god intention av att inte vilja göra fel eller fördjupa sorgen. Det har dock ofta haft en motsatt effekt, säger Hanna Neikter psykolog och projektledare på Ericastiftelsen.

504,9

personer per 100 000 invånare i åldern 16-84 år vårdades för alkoholförgiftning i Region Stockholm 2018. Det är högst antal i landet. Däremot ligger inte Stockholm i topp när det kommer till dödlighet kopplat till alkoholförgiftning, det gör Blekinge. Siffrorna kommer från Systembolagets nylanserade verktyg Alkoholkartan, där det lätt går att få fram statistik om alkohol.

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

ZBK

AL
ATRIUM LJUNGBERG

Brunnberg & forshed

Abaton
PRODUKTION AB

Autoexperter

BYGGMÄSTAREPREDNINGEN
BF
NEDEN

Acne 艾可尼

ARVET

BYGGNADS

adda
Ett företag inom SKR

AXFAST
UTVALDA LÄGEN

Capio Geriatrik

advokatfirman sallnäs

Capio Psykiatri

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

CEDERQUIST

ADVOKATBYRÅN
Thomas Bodström

BESQAB

OR
CERTE REVISION

afa
FÖRSÄKRING

BENGT DAHLGREN

Chef.♥Mgruppen = Chefakademin

Akademikerförbundet SSR

bergkrantzarkitekter

Akademikernas a-kassa

BOLIDEN

CHINA TEATERN

ALLBA

Bonnier Fastigheter

DANVIKSHEM

ANDERS BODIN FASTIGHETER

BOBY
BOTKYRKABYGGEN

dina Dina Försäkringar

apoteket

BRANDKONTORET
Förbyggande brandskydd

DYBECK BYGG

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

EM
EINAR MATSSON

ERSTA DIAKONI

FAMILJEBOSTÄDER

FF Profilreklam AB

FCG

Flinks JÄRN

FLOWY

FOURSIDE

Fora

gibon

Grönalund

Grönsakshallen
Sorunda

H2M

HAMMARBY IF

HAMMER & HANBORG

HANSA PROJEKT

Heba

iiriiiS
utvecklingscenter

Hertz

IT-UNDERHÅLL
STOCKHOLM AB

Hedström & Taube | gruppen

inResonance
Always in Tune

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHIS MINNE

HMXW arkitekter

investor

hiQ

JANKE WIKHOLM

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsfrekar

JM

JÖRGENSENS RÖR AB

Hyresgästföreningen

Kamasa-TOOLS

IKANO
Bostad

KOJAPO

INDUSTRI VÄRDEN

Indutrade
Industrial Components

Kommunal.

inplenion.

KPA

JULENS FINASTE HÄLSNING

Önska god jul och skicka en julfilm fylld med ljus till dem du tycker om. Samtidigt sprider du hopp till barn i flyktingläger i Libanon. Håll din mobilkamera över QR-koden så kommer du direkt till sidan där du kan skicka din hälsning. God jul!

People
Change
the World

Diakonia

För en del barn är
bästa julklappen

nyktra och trygga vuxna.

P.S. Vit jul En podcast från Junis
lyssna där poddar finns.

www.vitjul.se

IOGT·NTO·RÖRELSEN

STOCKHOLMSKRYSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du blåddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Karin Kleiven, Rättvik

Nyckelband:

Ove Söderberg, Visby
Göran Holmström, Nacka

Se förra månadens lösning på sidan 30.

Stockholmskryssat är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssat, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSAT

							ITUBITEN AV RATTOR KAN TAPPAS PÅ PUB		RISTA	BLEV	DEN ÄR GOD TILL SILL RYSNING
MAR											
SKOGENS PRINS?											
SARVARNA											
KAN SPELAS						IDOG					
						ÖKELT					
ÄR TYDLIG	EN STAD MED MOINES		INNEHÅLLS-LÖST TAL	HALS-DUK	PERSI-KOLIKT	SAMLA PSYKISK STYRKA SÄGS I DALLAS				DEN RETAR SPELARE TILL NU	
MINSKADE									HÄR MAN DET MAN HAFT SPANSKA SKUMPAN		
								STÄR FÖR KINA FLEMING SOM SKREV		GIFTIGA	
ROP						SÄGS MED SONERA GÄR BRA I ROM				INTE MÅNGA	
KAN MAN INKOMST	BÄRA			BLAD-VERKET DEN ÄR EN REPTIL				ETT HUND-JOBB SKÖNJT			DE GÄR I BANOR
NORSK STAD PÅ SVENSKA					BE-LEVADE					AAAA RADIO OCH FOTBOLLS-STJÄRNA	
MED PÅS			STÄLLER IN TOFFLORNA RETORISKT GREPP			DEN GÄR HAN ÖVER FÖR VATTEN STACK		SPORTIG SEGERGUDINNA KÄRVE I SÖDER			
SVÄRTILLGÅNGLIG					VIND FRÅN VISST HÄLL MILJÄRD-DELS				HÖLL ÖRON-PINA		
					SPÄR I RYMDEN ISLÄNDSK HISTORIA						HUM-LELÄT
RÄLEN								TYP AV KLUNGA KREA-TION			
DEN TROPISKA FRUKTEN		ÅGANDE NI-FORM		KÄRÄRS-DRAG FACKLIG SKOGS-KATT					DRA I TRÄ-DARNA	VALKAR UDDE	
ÄR BIBEL-KUNNIG KALLAS KAROLINA?						AFFI-SCHEN					
					HAR EN TOPPLA-CERING				BRUKAR SNAB-BAST MED IFRÅN		

©Tankesport Foto: Bigstock

Namn:
 Adress:
 Postadress:

Skicka in ifyllt kryss senast 17 dec. till: Situation Sthlm Torkel Knutssongatan 37 118 49 Stockholm

"Jag ville göra en jul för sagofigurerna."

Maria Trolle

ILLUSTRATION Det första svenska julfrimärket gavs ut 1969 och bar motiv från svenska sagor. För exakt 50 år sedan, 1971, kom de första julfrimärkena med specifika julmotiv. Sedan dess har det lanserats nya varje år. Den här julen pryds de av "Trädgårdstomtarnas jul", skapad av illustratören Maria Trolle.

– Det är ett drömmuppdrag. Det känns ärofyllt och hedersamt och de når så många.

Julkort är fortfarande populärt och förra året skickades 18,8 miljoner fysiska kort med julfrimärke.

– Jag blev kontaktad av Postnord förra hösten och fick genast en idé om att göra ett julträd, ett äppelträd, över häftet med tio frimärken. Jag

PRESSBILD

arbetar mycket med sagovärldar, djur och natur, så jag ville göra en jul för sagofigurerna och djuren som skulle visa julens värden. För mig handlar det om givmildhet, generositet och framförallt glädjen att va tillsammans.

Maria Trolle har ett stort trädgårdsintresse och trädgårdar har alltid varit återkommande i hennes illustrationer.

Nu är hon också aktuell med sin sjunde målarbok *Måndalen* och den

nya bilderboken *Den vita hinden*, som är ett äventyr där Myra söker efter sin försvunna lillebror och farmor.

– Jag tycker om att berätta genom sagor. Jag lekte i den typen av fantasivärldar som barn och har inspirerats av Elsa Beskow. Frammärkena, bilderboken och målarboken är i samma värld, där småfolket bor. En plats för magi och fantasi.

MARIA HAGSTRÖM

Väntrummet en drömlig och absurd plats

KONST Galleri 4 på Kulturhuset byggs om till en sjukhusliknande miljö för kommande "Väntrummet" – en blandning av utställning, föreställning och publikt samtal. Med utgångspunkt i några stora folksjukdomar vill man väcka frågor kring sjukvård, sjukdomar och hälsa hos besökarna.

– Som läkare har jag märkt att det finns ett stort intresse hos folk kring kropp, hälsa och sjukvård. Jag ville hitta ett sätt att berätta om det på ett kul och kreativt sätt, säger läkaren Anna Nordlander, initiativtagare till "Väntrummet".

Det kommer gå att boka samtal

på vissa tider. Utställningen består av digital konst, skulpturer, installationer, ljudspår och interaktiva skådespel.

– Vi bjuder in besökarna till en drömlig och absurd mötesplats inspirerad av ett klassiskt sjukhus, säger curator Andreas Blom.

ULF STOLT

Springsteen som sin egen kärnkraft

ARKIV I slutet av september 1979 hölls en konsert på Madison Square Garden mot kärnkraft. För att få fart på biljettförsäljningen lyckades till slut Jackson Browne – en av organisatörerna – övertala Bruce Springsteen och E Street band att spela två kvällar.

Och som de spelade. Det filmade låtmateriale som funnits tillgängligt tidigare – "The River" och "The Detroit Medley" – visade ett band på absoluta toppen.

Och som aldrig sett coolare ut. Nu släpps hela Bruce Springsteens No Nukes-konsert. Alla som var på Isstadion två år senare vet precis vad det handlar om.

ULF STOLT

Värt att kolla upp:

En hederlig jul med familjen Knyckertz

TV Årets julkalender. I 24 tretton minuter långa avsnitt får vi följa familjen Knyckertz väg mot en jul i hederlighet.

Unconditional love

MUSIK Åtta klassiska tal, av bland andra Olof Palme, Greta Thunberg, Salvador Allende och Martin Luther King. Till synthar, gitarr, bas, orgel och blås.

Kronofobi

Martin Häggglund

BOK Återutgivning av debutboken från 2002. Med hans hyllade Sommar i P1 från förra året som avslutande, fristående essä.

FÖLJ OSS PÅ INSTAGRAM

@situationsthlm

DÅTID STHLM

DECEMBER
1969

SVEA HOVRÄTTS DÖDSDOM över Jacob Johan Anckarström säljs för 40 kronor av det nyöppnade antikvariatet Bokkultur, enligt postadressen på katalogen förmodligen beläget någonstans i Småland.

Det är farligare att andas i innerstan på vintern. Vid Torkel Knutsonsgatan uppmäts nära 5 pphm svaveldioxid.

I Stockholms stads möbellager på Högbergsgatan 71 finns cirka 1 500 bohag från vräkta hyresgäster. Hittills i år har 610 hyresgäster anmälts till vräkning.

Eric Clapton med Delaney & Bonnie and Friends – bland andra George Harrison – spelar på Konserthuset.

TV 2 sänder inte författaren Sara Lidmans planerade intervju med strejkande LKAB-arbetare i Kiruna, sedan det blivit känt att hon betalat 10 000 kronor till strejkkassan. Enligt nyhetschef Oloph Hansson står därmed inte hennes roll i konflikten "i överensstämmelse med opartisk nyhetsförmedling".

7 000 barn väntar daghemsp plats, av dem är 1 800 barn till ensamstående föräldrar.

Fru Ida Sundgren fyller 100 år.

Snötöppning i Sollentuna får endast ske på snötöppningsbryggan vid Landsnoravägen, Rotsunda grustag och i Tegelhagen.

Fyra rån inom en timma – två postkontor, en bilfirma och en taxichaufför drabbas. En gripen. Inget samband mellan dåden, enligt polisen.

Strejkande LKAB-arbetare i gruvan i Kiruna.

SKOLFÖRVALTNINGEN VILL att lärarförturen till bostäder utvidgas att gälla även för skolpsykologer, bibliotekarier och kuratorer. Och att förturen sprids och inte bara lokaliseras till Järva-området.

Jan-Erik Wikström, ordförande för utredningen "Invandrare i Stockholm", föreslår att det inrättas en invandrar-kommitté i Stor-Stockholm: "Människor som sysslar med invandrarna och deras problem måste ha lidelse och ett stort intresse för saken".

SAF föreslår en 35-procentig löneökning på fem år, 7 procent årligen, för tjänstemännen inom LO och industrin, med särskilda förbättringar för kvinnor och lågavlönade.

Narkotika värd 1,2 miljoner beslag-tas i en bil i Södertälje.

Ökning av antalet tbc-smittade bland restaurangpersonal i Stockholm. 19 fall hittills i år.

Julskinkan kostar 11.90 kronor kilot. Många skinkor sprutas dock med för mycket saltlösning för att väga mer, och då kosta mer, vilken sedan kokar bort.

JULSKINKAN KOSTAR 11.90 KRONOR KILOT. MÅNGA SKINKOR SPRUTAS DOCK MED FÖR MYCKET SALTÖSNING FÖR ATT VÄGA MER.

Ett sextioal personer brukar brännskadas av totemasker varje jul. Med någon vecka kvar till jul har det redan inträffat fyra allvarliga olyckor.

EN LÄKARE FÄLLS för vållande till annans död i Svea Hovrätt, då han förskrivit en för stark dos metadon till en musiker från Malmö.

Förslag till hälsovårdsnämnden att blyhalten ska sänkas i bensin som säljs i Stockholm.

1 200 åskådarp latser försvinner när Stockholms stadion breddar löparbanan till sju spår för att kunna anordna internationella tävlingar.

Evert Taubes diktarstuga Sjösala vid Nämndöfjärden brinner ner till grunden i en anlagd brand.

I tidningen Expressen presenteras Åsa Dolk, tre veckor gammal från Kungsholmen, som Sveriges 8 000 000:e invånare.

Bostadsminister Eric Holmqvist instämmer i de boendes kritik mot den ofärdiga boendemiljö som 10 000 människor på södra Järfältet tvingats flytta in i.

En man dras in i sopbilens maskineri och krossas till döds under arbete bakom Sabbatsbergs sjukhus.

Topp i Hongkonginfluensan i Stockholm och rekord i sjukanmälningar – 14 000 samtal på en dag till Försäkringskassans underbemannade telefonväxel på Vasagatan. Hittills har fem personer dött av influensan i Sverige.

ULF STOLT

DEC

1980 John Lennon skjuts till döds utanför sitt hem i The Dakota Building i New York – husets exteriör användes i Roman Polanskis film "Rosemary's baby".

1979 Kanadensarna Chris och John Haney, samt Scott Abbot, uppfinnar Trivial Pursuit. Första svenska upplagan 1984, det dyraste sällskapsspel som sålts i Sverige.

1966 Skådespelaren Per Oscarsson orsakar stor uppståndelse i landet efter att han klär av sig ner till kalsonger och strumpor i tv-programmet Hylands hörna.

VI ÄR DÅ, NU OCH SEN – OCH NU SES VI SNART IGEN!

ONSDAG 1/12: HAMMARBY – AIK
FREDAG 10/12: HAMMARBY – FRILLESÅS

ONSDAG 15/12: HAMMARBY – RÄTTVIK
SÖNDAG 26/12: HAMMARBY – SIRIUS

SCANNA QR-KODEN
TILL HÖGER FÖR ATT
KOMMA DIREKT TILL
BILJETT FÖRSÄLJNINGEN

HAMMARBY
BANDY
VÄRLDSKLASS PÅ RIKTIGT

PÅ HÖRNET

Kungsholmstorg/Norr Mälarderstrand

"Vi behöver lite glasyr och annat material till skolan."

NAMN: Kristian Larsson

GÖR: Bildlärare

BOR: På Södermalm

Brakar du passera här?

– Nej. Jag är på väg till keramikbutiken som ligger lite längre fram på gatan. Jag jobbar som bildlärare på Näsbydalskolan i Täby, vi behöver lite glasyr och annat material till skolan. Jag har varit där i sex år nu, skitkul.

Ägnar du dig åt nåt konstnärligt själv?

– Ja, jag håller på med lite... eller jag försöker komma igång med lite inredningsprodukter, design av sånt. Är precis i startgroparna med det.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Framtiden är färgglad

Vem du än är, hur du än identifierar dig:
vi jobbar för att din framtid och din pension
ska bli så bra som möjlig. Därför placerar vi
tjänstepensionen för dig som jobbar i kommun
eller region i sådant som sätter klimat,
samhälle och mänskliga rättigheter i fokus.

**Tack för att du tar hand om oss.
Vi tar hand om dig sen.**

Blippa American Express, Mastercard eller Visa när du ska resa med SL. Läs mer på sl.se

